

Prijetne in - vane počitnice!

Prišel je konec šole tudi za naše osnovnošolske otroke. Prav danes, v četrtek, so šli zadnji dan v šolo, nakar se bodo začeli trije meseci počitnic. Napravimo jim počitnice brezskrbne in vesele. Naj bodo čimveč na svežem zraku in na soncu, naj se čimveč igrajo, tekajo in skačejo, da bodo v jeseni utrjeni in zdravi spet začeli šolo. Na splošno so današnji otroci v šoli preobremenjeni, ne toliko z učenjem samim, kakor s tem, da morajo predolgo sedeti v klopih in v slabem zraku in živeti v neprestani napetosti. Tako jim počitnice res prav pridejo, nič manj kot učiteljem.

Toda pustimo otroke, da svoje počitnice res uživajo. Ne vlačimo jih neprestano s seboj na dolge avtomobilske izlete, ki so morda zabavni za odrasle, ne pa za otroke. Ti morajo dolge ure preždeti v tesnem avtomobilu in prenašati vročino. Tudi če se lahko na cilju nekoliko poigrajo na travi ali v gozdu, jih to ne more poplačati za dolgo nezdravo vožnjo. Za otroke je vseeno, kje najde travnik in gozd. Če ju ima blizu doma, mu je to še veliko ljubše, kakor da pride do njiju samo po dolgi avtomobilski vožnji.

Zato, starši, prizanašajte čimboli otrokom s takimi vožnjami, tudi zato, ker so nevarne. Prav pred kratkim je nekdo na »avtocesti sonca« uničil sebe in vso svojo družino s takim dolgim avtomobilskim izletom k morju. Pet ljudi, mož, žena in dva majhna otroka ter ženina sestra se je ubilo pri nesreči. Če bi bili otroka pustili rajši mirno spati doma in ju peljali čez dan rajši v kak bližnji gozd.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Sporazum Vatikan - Jugoslavija

Jugoslovanska zvezna vlada in Vatikan sta zaključila pogajanja za obnovitev odnosov, ki so bili po jugoslovanskem hotenju pretrgani pred štirinajstimi leti. V soboto bo podpisana v Beogradu listina z dodanim protokolum, ki ureja odnose med njima, pa tudi odnose med Cerkvijo in državo, obojestranske pristojnosti in medsebojno priznanje na osnovi jugoslovanskih zakonov. Podpisala jo bosta monsignor Casaroli, podtajnik za izredne cerkvene zadeve, kot pooblaščenec Vatikana, in predsednik zvezne komisije za verska vprašanja, Milutin Morača, kot pooblaščenec jugoslovanske vlade. Ceremonija podpisa bo na sedežu vlade.

Prihod monsignora Casarolija v Beograd je predviden za petek zvečer. Spremljal ga bo svetnik nunciature mons. Bongianino, ki je sodeloval pri pogajanjih.

Kot se je zvedelo, bodo obnovljeni odnosi preko »poslanca« jugoslovanske vlade v Rimu in »poslanca« Vatikana v Beogradu. Ta poslanca sicer ne bosta imela diplomatskega statusa, deležna pa bosta diplomatskega ravnanja.

RESNIČNOST ALI PRIVID?

Francoski predsednik general Charles de Gaulle je prispel v ponedeljek v Moskvo, na dvanajstdnevni uradni obisk, med katerim mu bodo razkazali velik del Sovjetske zveze, med drugim baje tudi center za izstreljevanje sovjetskih umetnih satelitov.

Sprejeli so ga s takim pompom in vlnudnostjo, kakor še nobenega zahodnega in tudi nobenega vzhodnega državnika. De Gaulle je po — pravilni — presoji sovjetskih državnikov nedvomno najvažnejša zahodna politična osebnost, kar jih je prišlo po drugi svetovni vojni na obisk v Sovjetsko zvezo, ne toliko zaradi svoje osebne važnosti kakor pa zaradi politike, ki jo predstavlja v okviru zahodnega sveta, to je, politike razkrajanja Severnoatlantske zveze. Sovjetski državniki niso neumni in gotovo ne pripisujejo De Gaullovi osebnosti kakega mitičnega pomena, kakor ji ga pripisujejo razni fanatični degaullovcji v Franciji, neglede na njegove osebne kvalitete. V tem pogledu si dela stari De Gaulle glede Sovjetov morda nekoliko iluzij (saj je znano, da tudi stari ljudje niso brez nečimernosti).

UGODNA PRILOŽNOST ZA RAZBITJE SEVERNOATLANTSKE ZVEZE?

V De Gaulle vidijo pač le človeka, ki jim nudi izredno ugodno prilžnost, da končno izbijejo široko vrzel v severnoatlantski obrambni zid in skušajo atlantsko trdnjavo uničiti od znotraj. To lahko store le preko De Gaulle in samo tako, da se on te neprostovoljne vloge ne bo zavedel, saj mu kot dobremu zahodnjaku in nacionalistu gotovo ni do tega, da bi dokončno ohromil obrambo Zahoda in igral trojanskega konja za Sovjete, četudi nekoliko spominja nanj, vsaj po dimenzijah. To bi radi dosegli tako, da bi ga prepričali, da bo storil največje dobro vsemu Zahodu, če se bo trudil za sporazum in za — zaenkrat nepolitično — sodelovanje med Francijo in Sovjetsko zvezo, ker da bo to olajšalo in približalo sporazume v velikih evropskih vprašanjih, kakor je npr. nemško vprašanje ali morda tudi razorožitev.

De Gaulle pa se smatra za nekakega misijonarja, ki se je podal med Ruse, da bi jih spet pridobil za Evropo, pri čemer mu verjetno — kot vse kaže — lebdi pred očmi lep privid take celinske Evrope, v kateri bi imela Francija politično in vojaško hegemonijo v zahodni. Sovjetska zveza pa v vzhodni polovici. Angleški vpliv naj bi ostal omejen na njen otok. Združene države pa po tej logiki nimaio kaj iskati v Evropi. Torej vse v znamenju obnovljene francoske moči in slave. Nemčija naj bi ostala po tem prividu v senci obeh hegemonističnih sil. Morda bi ji dovolili, da se združi, iz hvaležnosti in iz strahu pred Rusi pa bo ostala rajši bolj naslonjena na Francijo — sanja najbrž De Gaulle.

DVE MOZNOSTI

Vse to je lahko zelo pozitivno ali pa zelo negativno.

Positivno v primeru, da je doba razdelitve Evrope na dva nasprotna bloka zares že premagana in da je tudi Sovjetska zveza pripravljena prispevati svoj delež k novi, tesnejši strnjeni Evropi, v kateri ne bo več železnih zaves in narodov ali držav, ki se tresejo za svoj obstoj, in ječ, nadržanih s političnimi nasprotniki, in dirigiranih pro, cesov; k Evropi, v kateri se bodo narodi svobodno in brez pritiska sporazumevali za sodelovanje in v kateri se bosta trgovina in turistični promet svobodno prelivala med vzhodom in zahodom; k Evropi v kateri si bodo tudi posamezniki lahko svobodno izbirali svoje prijatelje na vzhodu in zahodu in v kateri ne bo več ne berlinskega zida in ne beguncev.

Če je temu res tako in ima tako Evropo v mislih ne le De Gaulle, ampak sanjajo o njej tudi sovjetski državniki, opravlja stari francoski predsednik imenitno delo. V tem primeru mu gre za sluzga, da je prvi med zahodnimi državniki spoznal potrebo novega časa in začel razbijati oklep blokov, ki še vedno anahronistično zavirata tak razvoj. S tem bi v resnici odprl novo, lepše poglavje evropske zgodovine.

Če pa temu ni tako, ampak gre le za iluzije ostarelega človeka, ki je že v veliki meri izgubil stik s stvarnostjo in si ustvaril svoj lasten svet, v katerega se je umaknil pred trdo in neprijetno življenjsko stvarnostjo, ali celo samo za trmasto nagajanje Združenim državam in Nemčiji kot francoski sosedi, ki si je morda po De Gaullovi pojmi nekoliko prehitro opomogla in ne kaže več prave ponižnosti in pohlevnosti nasproti zmagovavcem in zlasti Franciji — potem ima lahko De Gaullo obisk zelo negativne posledice. Sovjetska zveza bi v tem primeru samo izkoristila generalovo slavohlepje in njegove sanje o francoski veličini. Poskusila bi, da odločilno udari po atlantskem paktu in ga razkroji, s tem, da zrahlja in uniči moralno njegovih partnerjev.

NE NA RAČUN DRUGIH EVROPSKIH NARODOV

Če se danes lahko počutimo v Evropi bolj mirni in varni in če so se začeli obnavljati celo trgovinski tokovi in kulturne zveze med narodi vzhodne in zahodne Evrope, je to nedvomno posledica ravnovesja sil, ki sta ga ustvarila evropska vojaška bloka. Če nikoli se ni čutila nobena evropska država tako varna v svojih mejah, kakor se čuti danes, prav po zaslugi teh dveh blokov, pa naj sta sama po sebi še tako antipatična tistim, ki imajo pred očmi

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• **NEDELJA**, 26. junija, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje; na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Od Apeninov do And«. Napisal Edmondo De Amicis, prevod in dramatisacija: Lelja Rehar. Tretji del; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi; 15.30 »Erazem Predjamski«, drama v štirih dejanjih, ki sta jo napisala Roberto Kervin in Carlo de Incontra, prevedel Maks Sah. Igra RO., režija Jože Peterlin; 18.30 Iz pesniških gajev: »David Maria Turolde«, pripravil Josip Tavčar; 20.30 Iz slovenske folklore - Lelja Rehar: V starih časih: »Na gud uod svetga Jevana«.

• **PONEDELJEK**, 27. junija, ob: 12.15 Liki iz naše preteklosti: »Saša Santelj«, napisal Rado Bednarik; 13.30 Znanе melodije; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 19.15 Vinko Beličič: »Etbin Kristan s perekom oznanja socializem«; 20.35 Zvoki, uglašeni na temo; 21.00 Giacomo Puccini: La Bohème, lirčna opera v štirih dejanjih.

• **TOREK**, 28. junija, ob: 12.00 V starih časih: »Na gud uod svetga Jevana«; 17.20 Italijanščina po radiju; 18.30 Koncertisti naše dežele; 19.00 Plošče za vas, quiz oddaja, pripravil Danilo Lovročič; 21.00 Pregled slovenske dramatike. Pripravil Jože Peterlin. XXX. in zadnja oddaja.

• **SREDA**, 29. junija, ob: 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 9.50 Praznična matineja; 12.15 Pomenek s poslušavkami, pripravila Marjana Prepeluh; 13.30 Glasba iz filmov in revij; 15.30 »Božji mejniki«, povest, napisal Ivan Pregelj, dramatisiral Joško Lukeš; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 19.30 Zbor Slovenske filharmonije, vodi Jože Hanc; 21.00 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 22.05): Misli in nazori.

• **ČETRTEK**, 30. junija, ob: 12.00 Josip Jurčič: Deseti brat (4) »Piškav«, priredba Martin Jevnikar. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu, oddajo vodi Jože Peterlin; 17.20 Italijanščina po radiju; 19.05 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše, pripravila Krasulja Simoniti; 20.30 Z italijanskih festivalov popevk; 21.00 »Dama s kamilijami«. Napisal Alexander Dumas ml., prevedla Djurdja Fleré, priredba in režija Balbina Baanovič-Battelino. Igra RO.; 22.40 Slovenski solisti.

• **PETEK**, 1. julija, ob: 12.15 Pomenek s poslušavkami, pripravila Marjana Prepeluh; 13.30 Glasbeno potovanje; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Nove plošče resne glasbe; 19.00 Zbori Furlanije-Juljske krajine; 19.15 Umetnostne galerije v Italiji; 20.35 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Benedetto Croce - Boris Furlan: »Croce in slovenska kultura«.

• **SOBOTA**, 2. julija, ob: 12.00 Sirimo obzorja: »Rimske toplice pri Trziču«, napisal Tone Penko; 15.30 Norveški akademski zbor, ki ga vodi Arnuld Hegstad; 16.00 Volan. Oddaja za avtomobiliste; 16.20 Vinko Beličič: »gospod in pol«. Delo nagrajeno na natečaju RAI Italijanske Radiotelevizije 1965 za izvirne slovenske novele; 17.20 Skala in ladja. Komentarji o dogodkih po koncilu in v jubilejnem letu; 19.15 Počitniška srečanja, pripravil S.ša Mantelanc; 21.00 Josip Jurčič - Deseti brat: (5) »Kvas se zaljubi v Manico«; 21.40 Operne melodije.

TEDENSKI KOLEDARČEK

26. junija, nedelja: Gruda, Virgilij
27. junija, ponedeljek: Ema, Ladislav
28. junija, torek: Zorana, Irenej
29. junija, sreda: Peter in Pavel
30. junija, četrtek: Emilija, Milica
1. julija, petek: Bogoslav, Teobald
2. julija, sobota: Marija, Oton

Izdajatelj: »Novi list« d. z o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ulica Sv. Frančiška 20 - telefon 29-477

Bodo Američani odšli?

Severnovietnamska vlada je ponovno poudarila svojo nepopustljivost, kar zadeva pogoje, ki bi jih morali izpolniti nasprotniki, če hočejo doseči mir v Vietnamu. Radio Hanoi je v svojem poročilu o obisku poslanca kanadske vlade Ronninga v Severnem Vietnamu naznanil, da so severnovietnamski voditelji spet navedli iste pogoje, ki jih je vsebovalo pismo, katero je poslal januarja letos severnovietnamski predsednik Ho Či Minh kanadskemu ministrskemu predsedniku Pearsonu. V tistem pismu je zahteval med drugim uradno priznanje Vietkonga kot udeleženca pri mirovnih pogajanjih. Kanadski odposlanec je v soboto odpotoval iz Hanoja v Saigon.

Potniki, ki so prišli zadnji čas iz komunističnega Vietnama, so izjavili, da kaže, da se hanojska vlada tudi zato ni pripravljena pogajati, ker sojetska pomoč narašča od dneva v dan. Po mnenju opazovavcev se Severni Vietnamci tudi močno zanašajo na učinek, ki ga bo imela budistična opozicija proti vladi Kao Kya na odločenost

Američanov, da ostanejo v Vietnamu. Upajo namreč, da se bodo Američani naveličali vietnamskih homatij in odšli.

Tega si ni težko predstavljati. Težje si je predstavljati, kaj bi v takem primeru pridobili budisti, ki tudi strastno zahtevajo odhod Američanov.

»GEMINI 10«

Ameriška vesoljska ustanova je naznanila, da bo napravil sopilot Michael Collins med kroženjem vesoljske kabine »Gemini 10« dva vesoljska sprehoda. Vsak bo trajal 55 minut.

Kabino »Gemini 10« bodo izstrelili 18. julija proti polnoči po italijanskem času. Glavni pilot v kabini bo John Yooong. Polet bo trajal tri dni in med njim bosta skušala astronauta priklopiti kabino na raketo »Agena«, ki jo bodo izstrelili poldrugo uro pred kabino »Gemini 10«. Pozneje bosta skušala doseči stik tudi s tisto raketo »Agena«, ki so jo izstrelili 16. marca v zvezi s poletom kabine »Gemini 8«.

Delna sprostitev cen v Jugoslaviji

Jugoslovanska zvezna vlada je napravila prvi korak do praktične uveljavitve takimenovanih tržnih zakonov, katere so uvedli v okviru jugoslovanske gospodarske reforme, ki je začela veljati lansko poletje. Vlada je namreč zdaj sprostita cene nekaterih industrijskih izdelkov »trajne potrošnje« Gre predvsem za električne gospodinjske predmete, za radijske aparate, gramo-

RESNIČNOST ALI PRIVID?

(Nadaljevanje s 1. stran.)

ideal enotne Evrope brez pregrad. Razvoj mora torej voditi samo naprej, do tega, da bosta postala oba bloka sploh odveč, ker se bodo evropski narodi in posamezniki čutili varne pred vojno in okupacijo in pred nasilnim spreminjanjem svojih meja in svojih vladavin tudi brez njih, ne pa do tega, da bi se eden teh blokov razkrojil in izpostavil Evropo pritisku in sunkom drugega. To bi pomenilo samo začetek novih evropskih zmešnjav.

Do bližanja med evropskim Vzhodom in Zahodom pa tudi nikakor ne bi smelo priti na račun kakšnega evropskega naroda, pa naj je to nemški ali katerikoli drugi narod na Zahodu ali na Vzhodu. To bi bil nevaren precedens. Na nadaljnje primere ne bi bilo treba dolgo čakati. Nova, enotnejša in varnejša Evropa mora prinesiti občutek varnosti in olajšanja vsem evropskim narodom in državam, majhnim in velikim. Če pa tega ne bo, se bo De Gaullovo privid kmalu razpršil, če ne prej, pa takrat, ko bo moral izpustiti iz rok krmilo svoje države.

Zaenkrat lahko še upamo v pozitivne posledice De Gaullovega obiska, ker vsebuje današnji evropski položaj toliko neznan in možnosti za bodoči razvoj, da je nemogoče napovedati, kako se bodo reči v resnici razvijale. Gotovo pa je, da lahko vsemu Slovenskemu narodu kot tudi naši manjšini tak razvoj, ki bi vodil do resničnega miru in sproščenosti vsega življenja v Evropi, samo koristni in ustvari vdušje, ki je potrebno za naš lastni narodni razvoj.

fone, registratorje, plastične snovi, tkanine iz naravne svile, platno, razno orodje itd.

Kot znano, je jugoslovanska vlada v zvezi z izvajanjem reforme v juliju lanskega leta blokirala cene vseh industrijskih izdelkov, pa tudi cene tistih agrarnih pridelkov, ki jih je smatrala za nujne.

Potrebo po sprostitvi notranjega tržišča so poudarile nedavno vse kategorije proizvajavcev in odobrili so jo tudi na zadnjem plenarnem zasedanju centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Sam predsednik Tito je že od začetka sprejel taka načela, vendar je izrazil glede njih nekaj pomislekov, češ da bi lahko privedla splošna sprostitev cen do prave katastrofe za jugoslovansko gospodarstvo.

JOHNSON IMA TEZAVE Z JAVNIM MNENJEM

Predsednik Johnson baje vedno bolj izgublja naklonjenost ameriškega javnega mnenja, kot baje kažejo ankete tipa Gallup. Ankete namreč ugotavljajo, da samo 46 odstotkov Američanov odobrava predsednikovo politiko in so zadovoljni z njegovim vodstvom države. Nobeden izmed zadnjih treh Johnsonovih predhodnikov pa ni imel tako majhne zaslombe v javnem mnenju.

Najbolj zmanjšuje Johnsonu naklonjenost javnega mnenja vojna v Vietnamu.

Odstotek tistih, ki obsojajo to vojno, se po ugotovitvah anket stalno veča.

NARODNI PRAZNIK V FRANCJI

V Parizu in po vsej Franciji so počastili 18. t. m. na številnih slovesnostih obletnico poziva na odpor, ki ga je general De Gaulle naslovil 18. junija 1940 preko britanskega radijskega omrežja na francoski narod.

General De Gaulle se je podal v soboto pozno popoldne v cerkev na Mont Valerieu v pariški okolici. Obšel je oddelke čet v pozoru, nakar je odšel v cerkveno kriptoto, kjer je pred grobovi ustreljenih počastil vse padle pripadnike odporniškega gibanja.

Mornarska stavka spravlja Anglijo v krizo

Izvršilni odbor britanskih mornarjev je v soboto sklenil nadaljevati stavko, ki traja že šest tednov. Zastopniki britanskega mornariškega sindikata so se tudi obrnili na mednarodno zvezo prevoznih delavcev, naj raztegnejo popolni bojkot na vse britanske ladje po vsem svetu. Bojkot bi moral biti naperjen proti vsem ladjam pod britansko zastavo, ki bi pristale v kateremkoli pristanu na svetu.

Izvršilni odbor britanskih pomorščakov je sklenil na sobotnem sestanku podaljšati stavko za dva tedna kljub temu, da mora plačevati tedensko pomoč in da se je velik del mornarjev naveličal stavkati.

Mornarji na britanskih trgovinskih ladjah so imeli doslej sorazmerno nizke plače glede na tisto, kar dobivajo mornarji na trgovskih ladjah drugih zahodnih držav. Samo norveški mornarji imajo v Zahodni Evropi še malo nižje prejemke.

Britanska vlada je ustanovila posebno komisijo, ki je izdelala kompromisne predloge za rešitev spora med mornarji in ladjarji, a mornariški sindikat vztraja pri svojih prvotnih zahtevah.

Britanska vlada bo dala v primeru, da se bo stavka še zavlekla, z vlačilci vojne mornarice odvléci iz pristanov ladje, katerih mornarji stavkajo, da bi napravile ob pomolih prostor za tuje lade, ki dovažajo najnujnejše za britansko gospodarstvo.

Vlada je na predlog svoje komisije ponudila sindikatu stavkajočih mornarjev, da jim takoj omeji delovni teden od 56 na 48 ur, v enem letu pa na 40 ur, kot zahtevajo oni. S tem bi posredno — z nadurami — tudi več zaslužili. Toda sindikat je kot rečeno — ta predlog zavrnil.

Ministrski predsednik Wilson je dal v ponedeljek presenetljivo izjavo v spodnji

zbornici. Rekel je, da podpihuje stavko mornarjev »trdno povezana skupina in to iz političnih razlogov. Ta skupina je bila sicer pri zadnjih splošnih volitvah hudo poražena, zato pa dalje deluje za kulisami, da bi oslabil položaj mornarjev in njihovih družin, spravila v nevarnost bodočnost njihovega sindikata in škodovala celotni gospodarski blaginji v državi.«

Javnost si razlaga te Wilsonove besede s tem, da je imel v mislih komuniste.

Vsekakor je stavka mornarjev zadeva, ki lahko spravi britansko gospodarstvo v resno krizo in povzroči tudi notranjepolitične zapletljaje.

Važnost avtocest za našo deželo in Slovenijo

V petek in v soboto je bilo v Vidmu in nato v Trbižu posvetovanje o avtocestah, ki povezujejo deželo Furlanijo-Julijsko krajino s sosednjima državama Avstrijo in Jugoslavijo ter z ostalim inozemstvom, in o cestnih mejnih prehodih. Pobudo za zborovanje je dala deželna vlada.

Na posvetovanju so razpravljali tudi o načrtu za cesto Villesse-Gorica-Ljubljana, s katero bi dobila ne le naša dežela, ampak vsa Italija najboljšo in najkrajšo zvezo z ljubljanskim prometnim križiščem in priključek na ceste, ki peljejo v donavsko kotlino.

Slovenijo je zastopal na posvetovanju med drugimi predstavnik ljubljanske gospodarske zbornice ing. Rudolf Cimolini, ki je razložil na njem stanje cestnega omrežja v Sloveniji. Kot znano, je Slovenija v pogledu cest, ki pridejo v poštev za mednarodni avtomobilski promet, še zelo na slabem. Neki ugledni slovenski predstavnik

S TRŽAŠKEGA

SPLOŠNA STAVKA

Iz protesta proti novi nevarnosti za obstoj ladjedelnice Sv. Marka so proglasili sindikati tržaških delovnih kategorij, splošno stavko od četrtega, 23. t. m. opoldne do petka, 24. t. m., opolnoči.

Splošna stavka bo ohromila Trst za 36 ur prav v dneh velesejma.

Na železniški postaji Ladpur pri Ajmeru v Indiji, okrog 400 kilometrov južozahodno od Novega Delhija, sta trčila v nedeljo potniški in tovorni vlak. Po prvih poročilih je bilo enajst ljudi ubitih, 38 pa ranjenih. Potniški vlak je peljal proti Novemu Delhiju.

se je pred kratkim pritoževal, da predstavlja danes Slovenija v mednarodnem cestnem omrežju, ki se zgostuje okrog nje, pravi prometni »otok«. Temu je krivo pomanjkanje denarja. Vendar so slovenski pristojni krogi že začeli pripravljati načrt za cesto Gorica-Ljubljana.

Dežela Furlanija-Julijska krajina pa se je krepko lotila vprašanja avtocest, za kar je bilo dokaz tudi to posvetovanje, katerega se je udeležil tudi minister za promet Mancini. Večje pobude dovoljujejo deželi v tem pogledu sredstva, ki so določena za to v deželnem proračunu (proračun naše avtonomne dežele je znatno večji kakor proračun SR Slovenije), delno pa tudi zagotovilo državne vlade, da bo pomagala pri gradnji najvažnejših avtocest v naši deželi, npr. pontebeske ceste proti avstrijski meji (do cestnega mejnega prehoda v Kokavi).

Tako v naši deželi kakor v Sloveniji pričakujejo od izboljšane cestnega omrežja velik razvoj tujkega prometa, tako da se bodo ceste tudi v tem pogledu kmalu izplačale.

DEJAVNOST DEZELNIH ORGANOV

Deželna zbornica je ta teden odobrila več sprememb k deželnemu proračunu. V bistvu gre za premike v okviru že odobrenega proračuna, tako da bo danih več sredstev za nekatere nujne deželne intervencije v javno korist, nekoliko manj pa za druge, ki niso tako nujne. V glavnem bodo šla tako sproščena sredstva za pomoč po naravnih nesrečah odškodovanim kmetom in podjetjem.

Za spremembe so glasovale vse skupine vladne koalicije, proti pa misovci, komunisti in liberalci.

NENNI BO OBISKAL ANGLIJO

Podpredsednik vlade Nenni bo obiskal na povabilo britanske vlade Veliko Britanijo, kjer bo ostal od 25. do 27. julija.

Podpredsednik vlade bi bil moral obiskati Veliko Britanijo že v marcu, toda zaradi britanskih volitev je bil obisk prestavljen.

UMRL JE KRŠKI NADŠKOF DR. SREBRNIC

V torek, 21. t. m., je na otoku Krku umrl nadškof dr. Josip Srebrnič. Pokojnik se je rodil pred 91 leti v Solkanu. Bil je dolgo vrsto let profesor v goriškem bogoslovju in nato na ljubljanski teološki fakulteti. Za krškega škofa je bil imenovan pred 43 leti.

Razkol med socialisti in komunisti se je poglobil

Pokrajinski odbor Italijanske socialistične stranke v Firencah je v torek na seji, ki je trajala pozno v noč, sklenil, da bodo izstopili socialisti iz vseh odborov lokalnih uprav, kjer sodelujejo s komunisti in kjer njihova udeležba ni potrebna za sestavo večine, kakor npr. v občinskih odborih Empoli, Sesto Fiorentino, Castelfiorentino itd. Kar pa zadeva druge občine, kjer je udeležba socialistov v občinskih odborih potrebna za sestavo večine skupaj s komunisti in kjer bi prišle občine pod komisarstvo upravo, če bi se večina razbila, pa bo pokrajinski odbor Socialistične stranke še odločil, kaj storiti.

V uradnem poročilu, ki ga je objavil pokrajinski socialistični odbor po torkovi seji, na kateri so sprejeli ta spklep, je rečeno med drugim, da so tudi mnoge strankine sekcije v mestu in pokrajini potrdile težavnost sodelovanja s komunisti, ki neprestano obtožujejo socialiste zaradi njihovega sodelovanja v vladi in kažejo nestrpnost do demokratičnega in modernega življenja. »Komunisti skušajo vrniti v potrebno in naravno dialektiko med javnimi upravami in osrednjo vlado premišljen, težak in stalen poskus, da bi preobrnilo sedanjo vladno sestavo, ki pa objektivno vzeto predstavlja prvi korak delavcev do udeležbe v vladi države. Tako ravnanje komunistov očitno kaže, da bi pomenila udeležba socia-

listov v vseh tistih odborih, kjer socialistični glasovi niso odločujoči, samo dokaz politične vzajemnosti z njimi« — pravi izjava florentinskega vodstva socialistične stranke.

Za nadaljevanje socialistično-komunistične koalicije v tistih občinah, kjer socialisti še ne bodo izstopili iz občinskih uprav, pa bodo postavili komunistom dva pogoja in sicer, da morajo kazati oboji bistveno in formalno spoštovanje do različnih stališč obeh strank, in izključitev predstavnikov socialproletarcev iz občinskih odborov.

Psiupovci (PSIUP) so bili namreč tisti, ki so posebno besno napadli nekega socialističnega govornika pred zadnjimi upravnimi volitvami v Firencah in mu hoteli preprečiti, da bi govoril.

Ta razkol med socialisti in komunisti v občinskih odborih v florentinski pokrajini bo imel seveda svoje posledice na vso politiko socialistične stranke in jo bo še bolj oddaljil od komunistov ter jo utrdil na pozicijah sredinske levece.

V Rimu medtem poseben skupni odbor socialistov in socialnih demokratov hiti s pripravami za združitev teh strank, kar bo po napovedih z obeh strani zgodilo že letos, najbrž oktobra.

Tako bo dobila Italija, kot upajo voditelji obeh strank, demokratično a socialistično alternativo v svoji politiki.

Tržaškega

XVIII. TRŽAŠKI MEDNARODNI VELESEJEM

V prisotnosti ministra za zunanjo trgovino Tolloya in najvišjih predstavnikov oblasti so v torek, 21. t. m., slovesno odprli 18. tržaški velesejem. Po pozdravnih govori predsednika velesejmske ustanove dr. Sločovicha in tržaškega župana Franzila je spregovoril tudi predstavnik vlade, minister Tolloy, ki je med drugim poudaril, kako se je treba potruditi, da se utrdi spoznanje, da Trst ni majhno obmejno mesto, ki se more zadovoljiti le z drobnimi trgovinskimi posli, temveč mora ponovno postati velik mednarodni trgovinski emporij.

Danes je bil na velesejmu dan Jugoslavije. Za to priložnost je prispel v naše mesto tudi jugoslovanski veleposlanik v Rimu Ivo Vejvoda. Zvečer je generalni konzul priredil v prostorih konzulata sprejem, ki so se ga poleg številnih predstavnikov oblasti udeležili tudi predstavniki slovenske manjšine.

Velesejem se bo zaključil 4. julija.

SREDNJA SOLA V NABREŽINI POIMENOVANA PO IGU GRUDNU

Na redni seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta, ki je bila v torek, 21. t. m., so svetovavci po dolgi in živahni razpravi soglasno sprejeli odborov predlog o izboljšanju gospodarskega položaja uslužbencev. Če bo ta sklep odobril nadzorni deželni odbor, bo vsem uslužbencem priznana tako imenovana odprta kariera, se pravi, da se jim bo zvišala plača, sorazmerno z leti službe, medtem ko so imeli doslej v bistvu vedno enako začetno plačo. Gre za ukrep, ki je, kot je razumljivo, izredne važnosti za vse občinske uslužbence.

Svet je nadalje sklenil najeti pri Tržaški hranilnici 15 milijonov lir posojila za zgradnjo novega otroškega vrtca v Sempolaju. Celotni stroški bodo znašali 25 milijonov, od katerih pa bo 10 milijonov prispevala država, za kar je pred kratkim osebno posredoval župan Legiša.

Od ostalih sklepov omenimo, da je občinski svet dal ugodno mnenje, naj se slovenska enotna srednja šola v Nabrežini poimenuje po slovenskem pesniku Igu Grudnu. Pred kratkim je namreč profesorski zbor omenjene šole sprejel poseben sklep, naj se šola poimenuje po nabrežinskem ožjem rojaku, pesniku Grudnu, o čemer pa mora izraziti tudi svoje mnenje občinska uprava. Kolikor nam je znano, je to prva slovenska šola na Tržaškem, ki je sprejela takšen ukrep. Zato moramo ravnateljstvu in profesorskemu zboru čestitati.

V SOBOTO OTVORITEV VINSKE RAZSTAVE V NABREŽINI

V soboto, 25. t. m., bodo v Nabrežini slovesno odprli 5. razstavo domačih vin. Na razstavi, ki jo prireja devinsko-nabrežinska občina, sodelujejo domači vinogradniki z 20 vzorci belega in črnega vina. Razstava bo trajala tri dni. Prireditelji so za to priložnost pripravili tudi pester kulturno-športni in zabavni spored, ki ga tu objavljamo.

SOBOTA, 25. JUNIJA 1966

ob 18. uri Slovesna otvoritev razstave
ob 20. uri Koncert nabrežinske godbe

ob 21.30 Koncert lahke glasbe
ob 24. uri Zaključek

NEDELJA, 26. JUNIJA 1966

ob 9. uri Otvoritev
ob 16. uri Nogometno srečanje »Primorje-Ajdovščina«
ob 18. uri Nogometno srečanje »oženjeni« — »neoženjeni«
ob 19. uri Koncert idrijske godbe
ob 21. uri Tombola
ob 21.30 Koncert lahke glasbe
ob 24. uri Zaključek

PONEDELJEK, 27. JUNIJA 1966

ob 9. uri Otvoritev
ob 20. uri Vokalni koncert zborov »G. Verdi« iz Ronk in »I. Grudn« iz Nabrežine
ob 21.30 Koncert lahke glasbe
ob 24. uri Konec razstave.

† ROMAN ŠMUC

V tržaški bolnišnici je v soboto, 18. t. m., umrl daleč naokrog znani trgovec z jestvinami Roman Šmuc. Bil mu je 75 let. Kot toliko naših rojakov, ki so s svojo pridnostjo, požrtvovalnostjo in poštenostjo dosegli dokaj trden ekonomski položaj v našem mestu, ne da bi zatajili svojega narodnega izvora, je tudi pokojni Roman Šmuc prišel v mladih letih praznih rok iz rojstne Vipave v Trst. Tu je začel delati kot vajenec v raznih trgovinah, dokler se ni opogumil in odprl lastno trgovino jestvin v ul. Battisti. Svojo družino je vzgojil v narodnem duhu, zaradi česar je trpel preganjanja, ki so dosegla višek z aretacijo in konfinacijo hčerke Vojke, ki je kasneje junško padla v bojih za osvoboditev Jugoslavije.

Po osvoboditvi našega mesta, za kar se je aktivno zavzemal tudi pokojni Roman Šmuc v vrstah OF, je zasedel važna politično-gospodarska mesta in se tudi kasneje, do svoje smrti živo zanimal za usodo našega ljudstva na Tržaškem.

Pokojnika bomo tržaški Slovenci ohranili v lepem spominu. Hudo prizadeti hčerki in vsej družini izrekamo globoko občuten sožalje, ki se mu pridružuje tudi uredništvo našega lista.

VELIKA SKUPNA ROMANJA

Tržaški slovenski duhovniki pripravljajo v teh nedeljah velika skupna romanja. Prvo bo v nedeljo 26. junija zvečer ob 5.30 v novo svetišče na Vejni. Ob tej priliki bo blagoslovljen novi oltar sv. Cirila in Metoda. Oltar ima slovenski napis in so ga postavili tržaški slovenski katoličani. Lepo delo v mozaiku je izvršil ak. slikar Tone Kralj.

Drugo veliko skupno romanje se začne drugo nedeljo 3. julija v Einsiedeln v Švici. Za to dolgo božjo pot se je prijavilo kar 710 Slovencev. Romarji odpotujejo s posebnim vlakom 3. julija ob 20.45 iz Trsta in se vrnejo v petek 8. julija ob 0.50. Obiskali bodo tudi Zenevo, Zürich in Innsbruck. Vsem romarjem želimo srečno pot v daljno Švico.

Vabimo rojake, da bi se to nedeljo udeležili v velikem številu božje poti na Vejni. Potrjena je tudi novica, da bo na Vejni postavljen tudi poljski oltar czenstochowske Matere božje. Tako se lepo izvršuje želja dobrega Janeza XXIII., naj v svetišču na Vejni vsi narodi častijo Marijo kot Mater in Kraljico vseh kristjanov.

OBCNI ZBOR »ODBORA ZA POMOC RAZLAŠCENCEM«

V soboto zvečer je bil v srenjski dvorani v Dolini občni zbor Odbora za pomoč razlašcencem. Predsednik je poročal o odborovem enoletnem delovanju. Odbor je bil ustanovljen 8. junija 1965 in je v času svojega obstoja opravil zelo pomembno in koristno delo v korist razlašcencem. Potem ko je predsednik podal pregled vseh naprav za doseg pravične odškodnine, od intervencij, razgovorov pa do pripomb na prefekturo in rekurzov na državni svet, se je v imenu Odbora zahvalil za pomoč in podporo političnim predstavnikom in tisku, ki živo spremlja dolinsko zadevo, ki še ni zaključena. Poudaril je pomen sporazuma (poravnave) z dne 6. 12. lanskega leta tako za člano kakor za vse razlašcence sploh, saj ga do danes še ni nihče izboljšal.

Člani so nato s ploskanjem soglasno odobrili vse dosedanje delo Odbora in finančni obračun, izvolili nov odbor in potrdili dopolnitev pravil. O vsem tem in o celotnem poteku občnega zbora je notar sestavil zapisnik, ki vsebuje med drugim pripravno in finančno poročilo, ki bo objavljeno v F.A.L.

Ob koncu so se prizadeti razlašcenci zahvalili Odboru za učinkovito zaščito in izrazili željo, da bi se tudi druge organizacije z enako vneto in dejanji zavzele za rešitev spora glede zemljišč 3. seznama, ki stopa sedaj v odločilno fazo.

SOLSKE RAZSTAVE

Didaktično ravnateljstvo pri Sv. Ivanu sporoča, da bodo razstave šolskih izdelkov ob koncu šolskega leta v sledečih dneh:

III. *Katnara* v dneh 26. 6. in 27. 6. ob 9 - 13 in 16 - 19 ure.

IV. *Rojan* dne 28. 6. od 8.30 do 13. ure

Beneška Slovenija

Dreka:

PRAZNE BLAGAJNE

Ne moremo reči, da se po naših občinah nič ne obnavlja in da ne napredujemo. Marsikje pa ovira napredek ena nepremostljiva ovira, to so prazne občinske blagajne.

Tako je tudi v naši občini, ki je zašla v hude denarne stiske. Občinska uprava je bila prisiljena najemati posojila za kritje potrebnih stroškov pri javnih delih. V blagajno se pa steka vedno manj dohodkov ter so tudi vsi krediti izčrpani, medtem ko so nekateri obljubljeni, a ne še nakazani.

Posledice slabega gospodarskega stanja v občini bodo nosili pa tisti, ki to najmanj zaslužijo, in sicer občinski uslužbenci. Namignili so jim, da ne bodo že od 27. junija dalje prejeli svojih plač. Seveda, občina je morala ustaviti tudi vsa ostala javna dela.

Tavorjana:

GOSPODARSKI NAPREDEK

V naših hribovitih krajih se odpirata dve poti za gospodarski napredek, to sta živinoreja in turizem. Mnoge pobude so še samo pobožne želje. Nekatere so se pa že uresničile. Med te smemo prišteti novo združeno mlekarno, katero so odprli v začetku tega meseca v Tojanu. Mlekarna, ki je stala okrog 15 milijonov lir, je zelo moderno opremljena. Zmogljivost njene predelave bo znašala dnevno približno 15 stotov mleka. Zadržniki so mnenja, naj bi se pri-

ODLIKOVANI ŠOLNIKI

Goriški občinski svet je sklenil, da podeli zlate svinjice nekaterim zaslužnim goriškim šolnikom, ki so dolgo let poučevali in delali v korist šolske mladine.

Mestni župan jim je danes svečano razdelil odlikovanja v Beli dvorani ter jim je izrazil hvaležnost občanov za njih vzgojiteljsko delo. Vseh odlikovancev je sedemnajst. Med njimi je tudi prejšnji šolski skrbnik prof. De Vetta ter dve slovenski učiteljici: Terezija Jež, vdova Lapanja in Angela Cotič. Čestitamo!

IZVESTJA SREDNJIH ŠOL

Ob koncu šolskega leta so izšla Izvestja Državnih srednjih šol s slovenskim učnim jezikom v Gorici, kot jubilejna številka ob 20. letnici obstoja omenjenih šol.

Brošura, katero sta uredila profesorja Bednarik in Bratina, obsega v lični obliki 66 strani. Na uvodnem mestu je tiskana pozdravna beseda ravnatelja Rožiča. Sledi Bednarikova razprava »Od priznanja do pravne ustanovitve«, ki je nadaljevanje članka, ki je izšel v Izvestjih pred petimi leti in ki opisuje razvoj slovenskega srednjega šolstva v Gorici od njegovih začetkov.

Statistične podatke je zbral prof. Bratina in obsegajo dobo zadnjih petih let. Zgodovinarju našega šolstva bo prav prišel skrbno sestavljeni številčni statistični pregled za dvajsetletje 1945/46 - 1964/65.

Zanimiva je tudi zgodovina slovenskih šolskih poslopij v Gorici. Umrlih šolnikov Fileja in Nemca se spominja z daljšima orisoma prof. Humar.

O šolskih znanstvenih kabinetih, ki so dokaj bogati, piše prof. Hrovatinova, o teledidaktiki in športu pa prof. Kranner. Izve-

- Hanalska dolina

deloval sir domače kakovosti, da bo imel kot specialiteta višjo ceno na trgu. Za enkrat pa ne bo mogla mlekarica delati s polnim obratom, ker v vasi sami ni zadostne količine mleka. Zato se bo morala mreža oddajnikov mleka razširiti na ves sosedni okoliš.

Ovčja vas:**NESREČA V GORAH**

Letošnja planinska sezona v naših gorah bi se bila skoraj začela s prvimi smrtnimi žrtvami.

V nedeljo ob treh popoldne je prečkalo Montaževu pobočje s kočee Mazzeni proti zavetišču Pellarini pod Nabojsem 5 tržaških turistov. Pravzaprav ena družina: 26-letni Giovanni Cesca, njegova žena Maura s hčerko ter še tast in tašča, ki stanujejo v Trstu v ulici Ginnastica.

Na strmeh snežišču pri Nabojesu se je očetu spodrsnilo in je zdrknil 20 metrov navzdol v ledeniško razpoke. Pomagati sta mu hotela žena in 55-letni tast, a je tudi ta dva zaneslo še bolj navzdol, v dno razpoke, ki je bilo k sreči pokrito z vodo. Dva nemška turista sta opazila nesrečo in sta iz kočee Pellarini klicala pomoč iz Rajbla. Ob petih popoldne so prihiteli reševalci, ki so mogli šele po štirih urah izvleči iz razpoke najprej mladega moža. Reševanje žene in tasta je pa trajalo skoraj vso noč. Vsi trije so precej poškodovani in se bodo morali zdraviti po mnenju zdravnikov najmanj dva meseca v videmski bolnišnici.

stja so opremljena s številnimi slikami prof. prof. zborov in dijaških skupin.

Pričujoča jubilejna številka o naših srednjih šolah na Goriškem je važen doprinos h kulturni zgodovini primorskih Slovencev. Zato izrekamo pohvalo šoli, sestavljavcem in vsem, ki so izdajo omogočili. Izvestja so na prodaj v slovenskih knjigarnah v Gorici in v Trstu za ceno 400 lir.

FABIANIJEVA RAZSTAVA

Včeraj so zaprli razstavo posvečeno pokojnemu arhitektu Maksu Fabianiju. V okusno prirejeni dvorani bivšega Trgovskega doma je bilo razstavljenih 157 različnih eksponatov, slik, črtežev, osnutkov, maket in planimetrij, ki nazorno prikazujejo umetniški razvoj našega rojaka iz Štanjela.

Zanimive so posameznosti za hotel »Balkan« (danes »Regina«) v Trstu. V katalogu je pravilno označen tudi namen veličastne palače kot »Centro comunitario Sloveno«. Isto oznako »Skupno slovensko središče« najdemo tudi za palačo nekdanjega »Trgovskega doma« v Gorici, ki je bil zgrajen med leti 1903 do 1905. Obiskovalec se nehote zamisli, da so danes, po šestdesetih letih, goriški Slovenci brez tega »Fabianijevega skupnega središča«, ker jim ga je bila vzela fašistična stranka.

Kot zanimivost je razstavljena tudi naslovna stran brošure za arhitektonsko ureditev Ljubljane. Razprava s skicami nosi naslov: »Maks Fabiani, Regulacija deželneega stolnega mesta Ljubljane — Na Dunaju 1899«.

Razstavo si je ogledalo lepo število ljubiteljev umetnosti. Fabianijeve razstavljenega dela bodo pokazali še v drugih mestih in tudi v Ljubljani, katero krasi še danes dosti njegovih stavb.

VILHARJEVA RAZSTAVA

V razstavni dvorani »Pro loco« na Verdijevem Korzu je odprta do konca tega meseca razstava umetnika Marija Vilharja. Slikar in kipar, rojen leta 1925 v Postojni je izložil 15 oljnih slik, ki kažejo motive iz naših obmorskih krajev ter iz Ljubljane in Gorice. Pozornost vzbujajo kiparski izdelki iz žgane gline s kovinskimi vstavki; med temi posebno skupina orkestra.

Italijanska kritika je našega umetnika zelo ugodno ocenila. Dostaviti moramo še, da pomeni tudi ta razstava važen doprinos h kulturnim izmenjavam obeh narodov.

HITREJŠA POŠTA

Od ponedeljka dalje se bo razvijal poštni promet med obmejnimi kraji goriške pokrajine in Slovenije dosti hitreje kot doslej.

Vse poštnne pošiljke so potrebovale iz Gorice pa tudi do Šempetra 3 do 4 dni, ker so morale napraviti ovinek preko Trsta in nato šele preko meje.

Sedaj pa sta se poštni ravnateljstvi iz Gorice in iz Nove Gorice domenili, da se bo vršila izmenjava vreč s poštnimi pošiljkami vsak večer na obmejnem bloku pri Rdeči hiši. Na ta način bodo naslovljenci prejeli pošto že v enem dnevu.

Oslavje:**PREZGODNJA SMRT**

V ponedeljek zjutraj je na naglo umrla gospodinja Anica Gravner, rojena Znidaršič. Po rodu je bila iz hiše »Palirčevih« z Oslavja. Z možem, ki je bil tudi naš sosed, se je preselila na Majnico pri Ločniku, kjer si je z možem postavila nov dom. Dan pred smrtjo je še nesla zelenjavo na trg. Doma jo je nenadoma obšla slabost in se je zgrudila mrtva na tla, ne da bi ji kdo od domačih mogel pomagati.

Pokojnica je imela komaj 45 let. Zapuščala moža in tri otroke, od katerih ima najstarejša hči komaj 14 let.

Krmin:**JAVNA DELA**

Krminska bolnišnica je bila že dolgo časa potrebna kake izboljšave in modernizacije. Upajmo, da se bo to letos moglo izvršiti. Deželni odsek za zdravstvo je sporočil, da je deželna uprava nakazala vsoto devetih milijonov in pol za izboljšanje notranje opreme v bolnišnici. Drugih trideset milijonov pa je odobrenih za popravo in nove stavbe, kjer bodo nameščeni novi laboratoriji, kuhinje, pralnice.

Od dežele nakazana denarna sredstva pa bodo pokrila komaj polovico predvidenih stroškov. Te bo morala najti uprava mestne bolnišnice, da izvede vse načrte za modernizacijo tega zdravstvenega zavoda, ki služi prebivalstvu goriške pokrajine z desnega sošolskega brega.

Ker smo že pri javnih delih, moramo omeniti tudi cesto, ki vodi mimo Krmina na Plešivo. Nahajamo se že v poletni dobi, ko se turistični promet tudi po tej poti vedno bolj razvija. Cesta je pa še vedno ozka, prašna, površno posuta z gramozom, da ni nič kaj vabljiva za avtomobiliste; še manj seveda za pešce. Kazalo bi, da bi se vsaj za silo popravila, preden se bodo začela na njej definitivna dela.

TISKARSKI ŠKRAT

V nekrologu za pokojno gospo Alojzijo Sorli se je ob koncu sestavka zamešalo nekaj vrst. Pazljivo čitatelj si je gotovo napako že sam popravil.

ZAHVALA

Vsem, ki so nam ob smrti naše ljubljene mame in nonice

ALOJZIJE ŠORLI

izrazil sočutje in spremili blago pokojnico na kraj večnega počitka ter vsem, ki so se je spomnili s cvetjem in molitvijo, kakor tudi čč. duhovščini in pevskemu zboru, se najiskrenejše zahvaljujeta

družini
BRATUŽ — TUTA

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Srečni pisatelji v Rusiji

Na kongresu mednarodnega Pen-kluba v New Yorku, ki je trajal ves pretekli teden, je tajnik te mednarodne pisateljske organizacije, David Carver, naznanil, da se trudi, da bi sovjetske oblasti izpustile zaprta pisatelja Sinjavskega in Daniela.

Kongresa so se udeleževali pisatelji iz 50 držav. V imenu kongresa je izjavil David Carver, da vsi brezpogojno obsojajo obsodbo in zapor omenjenih dveh ruskih pisateljev, ki sta kriva le tega, da sta izrazila svoje prepričanje.

Sovjeti so pričakovali, da se bo na kongresu zgodilo kaj takega, zato so odpovedali udeležbo svojih pisateljev. Edini Rus, ki je bil prisoten na kongresu, je bil pisatelj Valerij Tarsis. S kongresa so brzojavili sovjetskemu ministrskemu predsedniku Kosiginu svoj protest proti zaporu Sinjavskega in Daniela.

Debate na kongresu so bile nekoliko živahnije kot lani na Bledu, ker so skušali nekateri pisatelji, ki simpatizirajo s skrajno levico npr. Pablo Neruda, podcenjevati pomen svobode za pisatelja, češ da je svoboda nekaj relativnega in da žive tudi v Rusiji »popolnoma srečni pisatelji«. (Toda najbrž ne v ječah.)

PESNIK IN POTRES

Moskovski list »Moskovski« večer je napadel pesnika Andreja Voznesenskega, češ da je v svoji pesnitvi »Pomagajmo Taškentu« napisal stvari, s katerimi je pokazal, da je »v Taškentu videl tisto, česar r resnici ni, ni pa videl tistega, kar je.«

Potres, ki je 26. aprila zadel Taškent in povzročil mestu hudo škodo, je namreč navdihnil Voznesenkemu močne verze, ki pa so v nasprotju z uradnimi zatrdili, da vlada v Taškentu spet mir in normalnost. Iz pesmi izhaja, da je bil potres huji, kot pa je pisal sovjetski tisk, in da oblasti niso dovolj storile, da bi pomagale prebivalstvu.

»Moskovski večer« pa obtožuje pesnika alarmizma in da prikazuje Taškent kot mesto, ki stega roko v pomoč, namesto da bi prikazal pogum mestnega prebivalstva.

Za Voznesenskega se je nepričakovano javno zavzel Evgenij Jevtušenko, češ da ima kot pesnik pravico izraziti tisto, kar občuti.

»SPEKULANT« MED MOSKOVSKIMI UMETNIKI

Dnevnik »Sovjetska kultura« pa si je privoščil te dni okrog 30-letnega moskovskega umetnika

Oskarja Rabina, katerega smatrajo nekateri zahodni umetnostni strokovnjaki za enega najbolj nadarjenih slikarjev v Sovjetski zvezi. Za dnevnik »Sovjetska kultura« pa je Oskar Rabin samo »špekulant, inštrument kapitalistične propagande in ideološki goljuf«. Omenjeni list je napadel Rabina s takim besom, da je uporabil izraze, ki jih tiskovne agencije v svojih poročilih niso mogle ponoviti. Rabin se namreč v svojih delih ne drži suženjske linije socialističnega realizma, ampak raje prikazuje sovjetsko življenje iskreno in odkrito. Toda njegovih del se sovjetske galerije branijo.

Mladi slikar se preživlja s tem, da prodaja svoje knjige tujcem, ki prebivajo v Moskvi. In to je verjetno tudi vzrok, da ga je »Sovjetska kultura« označila za »špekulanta«. Pred nedavnim so priredili tisti, ki so prinesli več njegovih del na Zahod, manjšo razstavo njegovih del v Londonu, ki je vzbudila pozornost.

Primorski in rezijški plesi so navdušili Celovce

Slovensko akademsko folklorno društvo »France Marolt« je nastopilo te dni na folklornem festivalu v Celovcu, na katerem so sodelovale tudi folklorne, plesne in pevske skupine iz Italije, Češkoslovaške, Zahodne Nemčije in seveda iz Avstrije.

Kot poroča neki slovenski dopisnik, sta gledavcem najbolj ugajala orkester za ljudsko glasbo iz Brna na Moravskem s solisti na starih ljudskih glasbilih in plesavci društva »France Marolt«. Slovenska skupina je nastopila najprej s primorskimi in rezijškimi, nato pa z gorenjskimi plesi. »Temperamentno in dovršeno izvedbo zanimivih slovenskih ljudskih plesov in pesmi je nagradilo občinstvo z aplavzom in navdušenjem, ki se kar ni hotelo pečiti«, je zapisal dopisnik.

Evropski folklorni strokovnjaki visoko cenijo skupino »France Marolt«, ker ohrani svojim plesom ljudski značaj, medtem ko plešejo druge in slovitejšje jugoslovanske plesne skupine, kot so »Tanec«, »Kolo« itd., kot poklicni plesavci, stilizirano in tehnično dovršeno, a mrzlo, ker imajo njihovi plesi že značaj do zadnje podrobnosti izdelanega baleta.

CASTNI DOKTORAT IGNAZIU SILONEJU

Ameriška univerza Yale je podelila častni doktorat iz literarnih del italijanskemu pisatelju Ignazio Siloneju. Silone je bil že v mladosti komunist, pa se je potem odtrgal od komunizma, ker se je razočaral nad njim.

Utemeljitev častnega doktorata ameriške univerze pravi, da je Ignazio Silone dal pomemben prispevek k svetovni literaturi in bil glasnik svobode v najtežjih trenutkih nedavne zgodovine.

ZORAN KRŽIŠNIK V BENETKAH

V okviru mednarodne umetnostne bienale v Benetkah so predvajali tudi filme o umetnosti. S takimi filmi je bilo zastopanih osem držav in sicer Francija, Nemčija, Italija, Jugoslavija, Poljska, Romunija, Kanada in Združene države. Razsojšču je predsedoval slovenski umetnostni strokovnjak Zoran Kržišnik, ravnatelj Moderne galerije v Ljubljani.

Turistični urad v Trstu pripravlja za mesec avgust operne predstave na gradu Sv. Justa. 2. avgusta bo premiera opere »Aida«. Dirigiral jo bo Arturo Basile. Glavne vloge bodo peli: Maria-Luisa Maragliano, Flaviano Labù, Adriana Lazzarini, Carlo Feliciani in Agostino Ferrin.

Skupina »France Marolt« je tudi razpršila nesmiselno trditev, da Slovenci nimamo plesne folklore. Imamo jo prav tako kot drugi, in še kako lepo in pestro, le da jo je bilo treba oživljati, ker je kot pri vseh civilizacijsko razvitih narodih v glavnem že zamrla, enako kot nekdanje ljudske noše, in gotovo tudi ne bo nikdar več tako oživela, da bi postala resničen element žive ljudske kulture, kot je nekoč opozoril tudi Edvard Kocbek v nekem svojem članku. Oživel pa jo je s svojimi študijami ravno pokojni France Marolt.

Resnična ljudska kultura zahteva danes pri Slovencih nove, zahtevnejše oblike. Vendar pa zaradi tega še ni treba, da bi prezrli bogastvo folklornih elementov v obliki naših nekdanjih plesov in noš. Oživljanje tega bogastva ima lahko zelo pozitiven pomen, kot simbol naše narodne samobitnosti in kot element telesne in plesne vzgoje ter kulturne zabave, četudi je jasno, da Slovenci nikoli več ne bodo hodili okrog v irhastih hlačah in škornjih, Slovenke pa v vsakdanjem življenju ne bodo nosile havb ali peč. Pač pa ob velikih praznikih, kot simbol naše narodnosti in narodnega ponosa.

Peta številka „Mladike“

Uvodni članek nove, pete letošnje številke revije »Mladika«, je napisal Jože Peterlin. Posvetil ga je stoletnici prvega slovenskega romana, to je Jurčičevemu »Desetemu bratu«. Nekateri sicer menijo, da se obhaja stoletnica prvega slovenskega romana nekoliko pozno, ker je izšlo že prej nekaj slovenskih del, ki bi jih z isto pravico lahko imenovali »roman« kakor »Desetega brata«. Toda bistvo vprašanja ni v tem, ampak v tistem, kar je Jože Peterlin izrazil iz besedami: »Ta jubilej je za prosvetljeno in kulturno rast slovenskega ljudstva zelo pomemben.«

Nekoliko preveč optimistično pa zveni danes Peterlinova pripomba, da je »slovensko ljudstvo zorelo ob Jurčičevih povestih in se je ob njih dvignilo do prosvetljene stopnje, za katero nas zavidajo veliki narodi: da namreč ni med Slovenci niti enega odstotka nepismenih ljudi. To je kulturna raven naroda, ki je daleč nad drugimi.« Statistike namreč kažejo, da se število nepismenih ljudi v Sloveniji zopet dviga in da znaša že nekaj odstotkov, na Koroškem celo 10 odst.

Jože Peterlin je napisal tudi članek o prevodih Jurija Kozjaka, ki jih je oskrbel Ferdinand Kolednik in ki so izšli že v mnogih tujih jezikih.

Lev Detela je prispeval za to številko »Mladike« esej z naslovom »Ali je slovenska inteligenca odpovedala?«. V članku se kaže precej enogled in si privoščiti predvsem konformizem slovenskih intelektualcev. Zapisal je med drugim stavke: »Tu smo pri jedru problema, pri slovenskem konformizmu. Cankar je dovolj jasno ožigosal naš narod hlapcev, v vroči želji, da bi se rodilo nekaj novega, samosvojega. Zal tudi začetni suvereni zanos slovenskega naroda, ki je prišel do izraza zlasti v

letih zadnje vojne, ni dolgo trajal: izrodil se je v sivino vsakdanjosti, konformizem, provincialnost, suželjstvo, kruhoborstvo.«

Med drugimi pomembnejšimi prispevki naj omenimo članek Stanka Janežiča »Jubilejni prerode«, ki se nanaša na vesoljni cerkveni zbor, nadaljevanje Sahove razprave: »Zgodovina slovenskega šolstva« in članka literarnega značaja »Osebnost in povprečje«, ki ga je napisal Lev Detela, in »Ob 40-letnici smrti Srečka Kosoveca« izpod peresa Tineta Debeljaka.

Izvirne leposlovne prispevke sta prispevala Franc Jeza, ki je končal v tej številki novelo »Zlomljena os«, in Marinka Pertot, ki je prispevala pesmi »Razbitost« in »Hrast na polju«.

Kar zadeva stalne rubrike v »Mladiki« zasluži posebno pozornost v tej številki članek o »Domoljubju«, ki ga je napisal mstr. Rudolf Klinec. V njem obravnava vprašanje patriotizma s krščanskega stališča in prihaja do zaključka, da nam Bog nloga dolžnost, da ljubimo narod in da nas je vse izoblikovala narodna kultura. Zavrača pa prenapeti nacionalizem in ščvinizem, ki je v tem, če kdo postavlja lastno domovino ali narod nad vse druge, kot nekako absolutno božanstvo, kateri je dovoljeno podvreči in zaslužniti vse druge narode. Pravtako je napačen tisti patriotizem, ki v slepi ljubezni poveličuje vse lastne značilnosti, na čepprav izkrivljene, in zagovarja vse napake in celo krivice, ki jih prizadeva njegov narod drugim narodom.

Saša Rudolf pa je napisal za rubriko »Profili« članek o tajniku socialistične stranke De Martinu.

V rubriki »Knjige« ocenjuje Marijan Bajc zadnjo številko revije »Most«. Objavljena je tudi kratka ocena nove knjige Leva Detela »Atentat«.

RAZPRAVA O FILOZOFIJI SOCIALIZACIJE

Dr. Rudolf Čuješ, profesor za sociologijo na univerzi svetega Frančiška Asiškega v Antigonišu na otoku Nova Skotska v Kanadi, je objavil kot ponatis iz revije »Slovenska pot« svojo razpravo »Družbena filozofija za dobo socializacije«. V njej prikazuje razvoj družbene filozofije v zadnjih dveh stoletjih, zlasti katoliške, in njen odnos do vprašanja družbenih odnosov in do tistega gospodarskega pojavnosti, ki ga označujejo s socializacijo, podružbenjenjem ali tudi s podržavljenjem. Brošura ima 16 strani revialnega formata in je natiskana na lepem, elegantnem papirju.

ZBOROVANJE »PAX ROMANA«

Od 23. do 26. junija bo v Lyonu v Franciji študjsko zborovanje katoliških intelektualcev, združenih v organizaciji »Pax romana«. Organizira ga mednarodno tajništvo te organizacije. Na zborovanju bodo razpravljali o svobodi umetniškega ustvarjanja, o pomenu dialoga med verniki in neverniki, o čemer bo predavala poljska umetnica Morawska, o kulturi in znanosti in o možnostih njenega razširjanja ter o odnosih med klasično, masovno in krščansko kulturo.

Sporod predvideva tudi razne verske slovesnosti, organizacijske sestanke in izlete v razna mesta v okolici Lyona.

Svoj čas so bili tudi slovenski katoliški intelektualci včlanjeni v to mednarodno organizacijo in so uživali v njej precejšen ugled. Zaenkrat ni znano, če se bo tudi letošnjega zborovanja udeležila kaka slovenska delegacija ali vsak kak posameznik.

GOSPODARSTVO

ČEBELARJI SE PRITOŽUJEJO

Cebelarški obračun za lansko leto (1965) je v Italiji približno naslednji:

1. Število panjev lani ni narastlo ali pa za prav malo. Vrti se vedno okoli 750.000 panjev. Iz tega sledi, da lansko leto ni bilo preveč ugodno.

2. Med: Pridelek medu cenijo na okoli 65.000 stotov. Če bi bil samo ta med, bi ga lahko ugodno prodali, a so bile še zelo velike zaloge medu iz prebogatine letine 1964. Te zaloge so pritiskale na cene, ki so se tako-le razvijale: L. 180 - 190 meseca februarja za kg medu iz l. 1964. Za tekočo proizvodnjo so bile cene višje, in sicer 220 do 230 lir meseca avgusta, v jeseni pa 210 lir. Največ medu je pokupila industrija. Konec leta je bilo v zalogi še okoli 5.000 stotov medu iz tekočega leta (1965) in neznana količina iz l. 1964, ki je še vedno pritiskala na cene. Na cene je pritiskal tudi uvoženi med. V celoti so uvozili nekaj nad 11.000 stotov: nad polovico iz Argentine, ostalo iz Mehike, ZDA, Spanije, Čila in nekaj z Balkana. Cena za uvoženi med je bila 200 do 220 dolarjev za tono, torej nekoliko več kot 140 lir za kg, a za nezacarinjen med. Po zaključenem ocarinjenju je bila cena tega medu okoli 200 lir za kg, kar je mnogo pod lastnimi proizvodnimi stroški v Italiji, katere cenijo na 280 lir za kg. — Organizacija čebelarjev je predlagala vladi, naj ukine uvoz, dokler se ne sčistijo domače zaloge. Odgovora še ni.

3. Vosek: Računajo, da znaša proizvodnja voska okoli 6.000 st. letno, a se skoraj ves porabi za napravo umetnih satnic.

4. Trgovina z maticami: Za prodajo je bilo vzgojenih 42.000 matic, ki so hitro in lahko našle kupca v državi ali v inozemstvu. Prodali bi jih še več. Cena je bila 650 do 800 lir za tekoče blago in 1200 do 1300 lir za kvalitetne matice. V tem oziru je zanimivo tole: Dosedaj se je v Italiji vedno trdilo, da so italijanske čebele najboljše na vsem svetu. Isto pa trdijo tudi slovenski če-

belarji glede kranjske ali slovenske čebele. Letos se sliši v italijanskih čebelarških krogih, da bo potrebno rejo matic reorganizirati, ker inozemstvo ni zadovoljno z dose-danjimi maticami.

5. Matični mleček (gelatina reale): Nabrali so v vsem letu okoli 400 kg matičnega mlečka, katerega so večinoma prodali po ceni 200 do 250 lir za gram. Matični mleček kupuje industrija zdravil. So pa v Italiji izdelali iz matičnega mlečka neke posebne dražilne izdelke in zato je ministrstvo za zdravstvo začasno prepovedalo nakup mlečka pri čebelarjih. Zaradi tega ukrepa je ostala neprodana večja količina matičnega mlečka, kar bo gotovo vplivalo tudi na proizvodnjo v tem letu.

6. Oplojevanje cvetja: Izposojevanje čebel za oplojevanje cvetočega sadnega drevoja in drugega cvetja se vpeljuje tudi v Italiji. Mnogo čebelarjev je v tem oziru že

popolnoma opremljenih. Najemnina za panj znaša 3.000 lir.

7. Zaključek: Čebelarji pravijo, da imajo letno od čebelarstva okoli 2 milijardi kosmatega dohodka, ker toliko se iztrži za med, vosek, matični mleček, matice, itd., a da predstavlja ta vsota komaj delček vse koristi, ki jo ima kmetijstvo od čebel. Izvedenci računajo in trdijo, da pridelava italijansko kmetijstvo letno za najmanj 200 milijard lir več sadja in semen zaradi oplojevanja cvetov s čebelnim letanjem. Zato pa da je v največjo korist kmetijstva, če se čebelarstvo zaščiti in nekoliko podpira. Zaščititi pa je potrebno čebele pred zastrupljanjem s strupenimi škropili, podpreti pa v slučaju bolezni in če si čebele niso mogle oskrbeti dovoljne zimske zaloge.

10 MILIJARD JAJC

Na kakih deset milijard kosov cenijo današnja proizvodnja jajc v Italiji. Na vsakega prebivalca pride na leto skoraj 200 jajc. Zaradi tako visoke proizvodnje se je cena jajc zelo znižala, marsikje na 15 do 18 lir. Iz tega razloga se zelo krči uvoz jajc iz inozemstva kakor tudi uvoz piščancev in sploh perutninskega mesa.

Sovjetska zveza uvaža žito

Eden izmed ciljev tekoče ruske petletke — se konča 1970 — je tudi zvišanje žitne proizvodnje. O tem govorijo že 35 let. Mnogi gospodarski izvedenci trdijo, da bo Sov. zveza še nadalje uvažala žito, čeprav bi bil dosežen cilj petletke in ni niti od daleč misliti na to, da bi lahko kaj odstopila drugim komunističnim državam. Saj je uvozila tudi l. 1964, ko je imela rekordno letino 1400 milijonov stotov. Uvozila pa je v tistem letu 45 milij. stotov žita. Do l. 1960 so njeni sateliti dobivali letno po 70 do 80 milij. st., v naslednjih letih manj, od l. 1963 pa so se morali založiti na zahodnih trgih. — Kako je mogoče, da je pridelek 1400 milij. stotov žita v Sov. zvezi sicer rekorden, a kljub temu premajhen za kritje notranje potrebnosti? Da to razumemo, je potrebno upoštevati: da je Sov. zveza velik kruhojede, kot so vsi narodi z nizkim življenjskim

standardom. Rusi uživajo tudi mnogo kaše - prosa, ki je tudi žito. Brez žitne hrane ni perutninarstva, ne prašičereje in ne pitanja goved. Precej žita pokrmijo konjem, katerih je v Sov. zvezi še vedno sorazmerno mnogo. Ogromne količine žita grede za seme, ker so pridelki sorazmerno zelo nizki in pšenica obrodi le redkokdaj več kot osemkratno seme. Zato pa bodo morali v Sov. zvezi doseči mnogo višje pridelke, če hočejo kriti samo svoje potrebe. Zato se tudi vedno sliši, da so potrebna umetna gnojila, a potrebni so tudi stroji in pa lju-beznjivo ravnanje z zemljo.

Druge komunistične države se zavedajo, da so glede žita navezane same nase. Na Poljskem, Češkoslovaškem in Ogrskem so skušali dvigniti proizvodnjo žita zlasti s povišanjem cen. Za kritje primanjkljaja so se pač obrnili na Zahod. Albanija je v prvih letih žrtvovala vse gospodarstvo v korist industrijskega razvoja. To se je hudo maščevalo in danes se mora brigati zlasti za kmetijstvo in industrijo nekoliko zanemariti. Zdi se, da so od vseh satelitov še na najboljšem Romuni. Imajo pa Romuni najodličnejše prve pogoje: vsega v izobilju, tako zelo rodovitne zemlje, temnih gozdov, rudnikov in premogovnikov, vodnih sil itd. Imajo pa Romuni še nekaj, kar je glavno: precej velik kader sposobnih ljudi, ki svoj narod ljubijo in se zanj borijo — tudi proti sosejni Rusiji. Žita in hrane sploh imajo Romuni dovolj, če pa kaj manjka, si izposodijo, a ne kupijo, ker vedò, da bodo lahko vrnil.

IZREDEN KORUZNI PRIDELEK V ARGENTINI

Pridelek koruze za gospodarsko leto 1965-66 v Argentini je rekorden. Dosegli so 72 milij. stotov ali nad 20 milij. stotov več kot leta 1964-65. Kolikor bo koruznega viška, bo prav lahko izvoziti, saj npr. Italija sama uvozi letno okoli 50 milijonov stotov. Kitajska, Indija, Indonezija, Egipt in nekatere druge afriške države bi pa porabile toliko koruze, kolikor je bi sploh videle.

Perutninarstvo v Italiji

Računajo, da redijo v Italiji okoli 90 milijonov piščancev pohancev, ki pri zakolu in očiščenju tehtajo povprečno 1.1 kg, v celoti torej 99 milij. kg ali okoli milijon stotov očiščenih piščancev. Ker se zredijo v enem letu 4 izmene, dajo piščanci letno okoli 4 milijone stotov mesa.

Število kokoši nesnic cenijo na 75 milij. glav. Ta stalež nesnic se obnavlja letno. Med l. 1965 je bilo zaklanih okoli 70 milij. nesnic, ki so odslužile. Srednja teža vsake zaklane in očiščene nesnice je znašala 1.700 kg. Vse skupaj so torej dale 1.19 milij. stotov kokošjega mesa.

Proizvodnjo jajc cenijo letno na skoraj 10 milijard kosov. V urejenih kokošerejskih farmah redijo nad 20 milijonov nesnic, s povprečno nesnostjo 205 jajc na leto. Te farme dajejo torej 4.1 milijarde jajc. V strokovno nepopolnih farmah in posestniških kurnikih je drugih 50 milij. nesnic s srednjo nesnostjo 110 jajc na leto. Od teh dobijo letno okoli 5.5 milijarde jajc. Od teh dveh skupin dobimo letno 9.6 milijarde

jajc, ki so za potrošnjo. — Poleg tega pa redijo še okoli 5 milij. plemenskih kokoši, katerih jajca služijo za valjanje, za vzgojo novih piščancev. V ta namen gre letno okoli 500 milijonov jajc.

Iz tega je jasno razvidno, da je v Italiji perutninarstvo zelo važna veja kmetijstva in gospodarstva sploh.

PEGATKE IN PURANI

V Italiji je danes že precej perutninarških podjetij, ki se specializirajo na rejo pegatk in puranov. Vzrok tega pojava je v višjih cenah, ki jih dosežejo za meso teh dveh perutninskih vrst.

Pri puranih pa je važen tudi hiter prirastek. Danes poznamo pasme puranov — takoimenovanih nadpuranov —, ki dajo že v 16 tednih živali s težo 7 — 8 kg, v 24 tednih pa celo živali od 13 do 15 kg. Taka pasma so angleški purani »Matthews« in ameriški »orjaški puran«. — Seveda postanejo te živali tako težke samo v primeru, da imajo skrbno nego in dovoljno primerno krmo.

Spomini iz prve svetovne vojne

••• 5 ••• BRUSILOVA OFENZIVA SPOMLADI 1916 ••••• Inž. J. R. •••

Rusi pa niso mirno gledali nenadnega pretepa, pač pa se zibali na nogah in z rokami tolkli takt in kričali: »Bej, Avstrijak, bej!« Po nekaj minutah pretepa smo sami začeli miriti prehudo razburjenje in temu so se pridružili tudi ruski stražniki. Nastopil je mir. Ubit ni bil nihče, a bilo je nekaj krvavih nosov in zelo rdečih lic. Častniki so dobili posebno rusko stražo za varstvo.

Videl sem celo reko ujetnikov 97. pešpolka, a brata Janeza ni bilo. Povpraševal sem na desno in levo, a od štaba ni bilo nikogar, drugače pa so bili na travniku zbrani vsi štirje bataljoni in tudi še nerazdeljeni maršbataljon. Vsega skupaj nas je bilo okoli 5.000 samo od 97. pešpolka. Ali se je štab pravočasno in dovolj daleč umaknil, ali pa pridejo za nami.

Med ujetniki 97. pešpolka, še več pa od istrskega domobranskega št. 5, nas je bilo zelo mnogo dijakov, visokošolcev, učiteljev in drugih toliko šolanih ljudi, da bi imeli pravico doseči častniški čin. Pa ga nismo, ker so nas pometali iz častniških šol kot politično nezanesljive ali pa so našli kakšen drug razlog, da smo morali na fronto z nizkimi čini. Kakih 20 se nas je nabralo na travniku, stopili smo v krog in zadonela je »Iz bratskog zagrljaja...« Nova kri je zaplala v naših žilah, naš duh je plaval v oblake...

Okoli 4. ure so začele straže nekaj kričati in razumeli smo toliko, da se moramo razpustiti na cesti, ki je tekla mimo v kolono, po deset v eno vrsto. Ni mi bilo potrebno mnogo organizirati. Vsi dijaki in podobni smo se postavili v prvi dve vrsti, za temi pa 4. vod 14. čete 97. pešpolka. Jaz sem bil prvi v II. vrsti. Bili smo zelo disciplinirani in tudi ostali ujetniki so se kmalu uvrstili v kolono. Tedaj se je na čelo kolone postavil neki višji ruski častnik in ukazal nekemu podčastniku, da nas prešteje. Začel je šteti vrste: raz, dva, tri, črtiri, pjat... vse do sorok, kar je ruski 40. Tedaj je napravil s peto znak v cestni prah in začel znova: raz, dva, tri... do sorok in napravil drugo črto v cestni prah. Tako je šlo do konca. Potem je preštel črte v cestnem prahu in ko je prišel zopet na čelo kolone, je raportiral višjemu častniku. Takrat nisem razumel, kako ga je nagovoril, a razumel sem besedilo raporta: Sorok dva sorokova vojenoplenih. Častnik si je nekaj zapisal, potem pa dal ukaz, da gremo naprej. Učitelju Poščiču iz Voloske sem svetoval, da tedaj zapojemo »U boj, u boj...« Odgovoril je, da moramo prej zapeti »demogela«, himno polka. Kmalu je zadonela ta v hrvaški izdaji:

»Tu se jede, tu se pije,
tu se peru,
tu se peru prazni lonci.
Vikat čemo: bježmo momci,
dok svi ne pobjegnemo,
dok svi ne pobjegnemo...»

Da pa se ne bi komu zamerili, smo zapeli »demogelo« tudi v laščini, kot smo jo pač prepevali po navadi:

Qui si mangia,
qui si beve,
qui si lava,
qui si lava
la gamela...

Zigheremo »demogela«
finche l'ultimo sarà,
finche l'ultimo sarà.

Dočim je hrvaško besedilo jasno po svojem smislu, razumeš laško, če veš, kaj se skriva za besedo »demogela«. O nastanku te besede so pripovedovali tole: V začetku vojne l. 1914 so se Rusi že znali vojevati, ker so imeli nekaj let prej vojno z Japonci (katero pa so izgubili). Poznali so že važnost strelnih jarkov, kritja v sleherni zemeljski vdolbini, za vsakim drevesom itd. Avstrijski častniki, po veliki večini, naduti Nemci, teh izkušenj niso imeli in so dajali vso važnost samo disciplini in strumnosti pri vajah, kar pa vse skupaj ni niti v sorodu s pravo vojno. In tak nadut kapitan je prišel poveljevat v Galicijo četo, ki je imela zasedeno malo vas na desni strani potoka, Rusi pa podobno vas na levi strani potoka. Razdalja med obema je bila par sto korakov. Prvi dan po prihodu je ta kapitan razvrstil četo in jo nagovoril: »Ura je že skoraj enajst, mi pa še nismo napadli. Pripravite se!«

Med vojaki je zašušljalo, mislili so, da je kapitan znorel, in slišati je bilo tudi kakšen spodbuden nasvet »Andremo de là!« Kapitan je nekaj slišal in je vprašal službojočega podčastnika: »Kaj pomeni »demogela«?« Podčastnik, neki Požar iz tržaške okolice, vzboči svoja prsa in pravi: »To pomeni: držimo se, korajža!« Kapitan ukaže zatrobiti predpisani signal »šturm« (napad), in ko zapeje trobenta, izvleče sabljo (tudi to je še imel), se postavi na čelo čete in zakriči »demogela«.

Vojaki so ubogali in jo udrli za svojim kapitanom. Rusi so nekaj streljali, a so kmalu prestali, ko so videli tako nesmiselno početje, posebno ko so opazili, da vojaiki odmetujejo puške.

Odpravljen indeks prepovedanih knjig

Katoliška Cerkev je odpravila indeks prepovedanih knjig, ki torej nima več pravne veljave cerkvenega zakona. Pač pa ostane

ZDRAVNIK NA RADIJSKI POZIV

Od 20. t. m. naprej lahko vsak pariški meščan v petnajstih minutah prikljče zdravnika na svoj dom. Zadostuje, da zavrti določeno telefonsko številko in pokliče centralo, ki takoj po radiu naveže stik z zdravniki, ki vso noč v avtomobilih krožijo po mestu. Takoj ko ti zaslišijo poziv, se odpelejo na javljeni naslov in pomagajo bolniku.

Za zdaj kroži z avtomobili po mestu pet zdravnikov z radijsko zvezo. Res pameten domislek.

Kitajski ministrski predsednik Ču En Lai se mudi na 11-dnevnem uradnem obisku v Romuniji. Očitno bi rad pripravil to državo do tega, da bi se odpovedala Moskvi in se postavila bolj na kitajsko stran, vendar so vodilni romunski komunisti previdni, ker se nočejo preveč zameriti ne eni in ne drugi strani.

Seveda se to »junaško« dejanje ne da primerjati s tistim, kar je storil oni češki praški pešpolk št. 28, ki je strumno urejen in z godbo na čelu odkorakal v rusko ujetništvo. Himna »demogela« je celo vojno spominjala na tisti »junaški« podvig ene čete 97. pešpolka. Takih podvigov pa si je ta polk privoščil več, saj je bilo v ruskem ujetništvu nad 20.000 demogelarjev.

Kolona pa je marširala. Odpeli smo »U boj, u boj...«, odpeli »Addiò mia bella adijo«, »Od kud ideš, Anice«, odpeli smo vse, kar smo znali in marširali, brez odpočitka. Glave so nam vedno bolj buljile v cesto. Pesem je zamrla, počasi tudi pogovori. Da bi pogovor nekoliko poživil, sem vparšal tja v en dan, koliko nas je v koloni. Slišale so se razne številke. Najnižja je bila 6.000, najvišja pa 30.000. »Veste, koliko nas je?« sem rekel. »Ste slišali onega podčastnika, ki je štel in delal črte v cestni prah, da je javil temu, ki jezdi tu spredaj: »Sorok dva sorokova vojenoplenih?« Ker je »sorok« 40, nas je torej 42x40 ali 1680. Ne smemo pa pozabiti, da je oni štel vrste, in v vsaki vrsti nas je po 10, torej nas je 1680x10 ali 16.800.« Mnogo smo razpravljali o tem in podobnem.

Praden se je popolnoma znočilo — in 10. junija se znoči pozno —, smo opazili v težko določljivi razdalji večji kraj, izgledalo je celo mesto. To je poživilo našega duha, bolj korajžno smo se vlekli naprej, saj o korakanju ali hoji ni bilo govora. Naenkrat se je popolnoma stemnilo in padati so začele velike kaplje. Vedno gostejše so bile in končno se je dež spremenil v hudo ploho. Pokril sem se s šotornim krilom in mi ni bilo tako hudo. A oni, ki niso imeli nikakega pokrivala, so bili na slabem. Tolažili so se, da pridemo kmalu v mesto in tam nas bodo stisnili v kakšne vojašnice, šole ali barake, pač nekam pod streho. Mogoče pa dobimo še kaj toplega. Jaz si nisem delal takih iluzij. In smo hodili naprej, vedno bolj tihi. Zdelo se je, da se je cesta spremenila v zorano, blatno njivo, tako globoko je postalo blato. In smo gazili naprej. (Dalje)

v veljavi še glede na pomen in moralno vrednost, v smislu, da opominja vest vsakega kristjana, da je dolžan vzdržati se branja knjig, ki so lahko nevarne za njegovo vero in moralno vedenje. Kdor nalašč prekrši to dolžnost, greši, tudi če ga ne zadeva nobena cerkvena kazen.

Vatikan pa si pridržuje pravico, da lahko javno obsodi kako knjigo, ki žali vero in moralo. Toda tega ne bo storil, dokler ne bo dobrohotno povabil njenega avtorja, naj knjigo popravi.

DESET LET ROTACIJSKEGA SKLADA

Preteklo je deset let, odkar obstoja rotacijski sklad za gospodarske pobude v tržaški in goriški pokrajini. Prvo posojilo iz tega sklada je bilo dano 19. junija 1956.

V desetih letih pa je bilo danih posojil za skupno vsoto 49 milijard in 222 milijonov lir. Predložene pa so še prošnje za posojila v skupnem znesku 6 milijard in 243 milijonov lir.

Sklad ima trenutno na razpolago za posojila osem milijard in 828 milijonov.

ŠPORTNI PREGLED

IX. športni teden „Bora“

Turnir v NOGOMETU

Turnir za mladinska moštva (igralci rojeni l. 1947 ali kasneje). Če igralec igra v mladinskem moštvu, ne sme nastopati tudi za člansko ekipo, lahko pa igra samo v članski ekipi.

Turnir za članska moštva (igralci brez starostne omejitve in lahko tudi mladinci, če ne nastopajo za mladinsko moštvo).

Ker je predvidena udeležba mnogih ekip, je treba poslati organizatorju *predhodno prijavo* ekipe *do vključno 18. julija 1966* (velja za oba turnirja). Seznam igralcev se bo lahko predložil kasneje (datum bo pravočasno določen).

Turnir v KOSARKI

Predhodno prijavo brez seznama igralcev je treba sporočiti organizatorju *do vključno 31. avgusta 1966*.

Turnir v ODBOJKI

moški (rojeni l. 1948 ali prej)

ženske (rojene l. 1948 ali prej)

mladinci (rojeni l. 1949 ali kasneje) — lahko nastopajo tudi med moškimi, če ne igrajo za mladinsko ekipo;

mladinke (rojene l. 1949 ali kasneje) — lahko nastopajo tudi med ženskami, če ne igrajo za mladinsko ekipo.

Velja za vse turnirje v odbojki: *Predhodne prijave* brez seznama igralcev je treba sporočiti organizatorju *do vključno 31. avgusta 1966*.

Tekmovanje v ATLETIKI

Datum tekmovanja: sobota 1. in nedelja 2. oktobra (če v teh dneh stadion ne bo na razpolago, lahko prireditelj datum spremeni).

Kraj tekmovanja: Občinski stadion VALMAURA v Trstu

Urniki tekmovanja bo naknadno objavljeni!

KATEGORIJE:

Mladinci (MI), rojeni l. 1950 ali kasneje — nastopijo lahko v: troboju in v eni panogi (vključno štafeti) med člani ali pa samo med člani.

Ženske (ZE), brez starostnih omejitev — nastopijo lahko v vseh panogah.

Člani (MO), rojeni l. 1949 ali prej — nastopijo lahko vsak dan v dveh panogah in v štafeti.

Spored

MOSKI

1. dan 110 m zapreke
400 m
hitra hoja 2 km
daljina, višina
disk

2. dan 100 m, 1500 m
skok s palico
krogla, kopje

200x100 m

ZENSKO

80 m
krogla 4 kg

višina, daljina
štafeta 4x50 m

MOSKI

troboj (80 m,
višina in
krogla 5 kg)

TABOR NA REPENTABRU

Na Repentabru, 10. julija, bodo sodelovali koroški Slovenci z obširnimi sporedom. Nastopil bo tamburaški zbor, potem mešani pevski zbor, fantovski zbor in Veseli študentje. Izvajali bodo poleg slovenskih umetnih pesmi tudi koroške narodne. Pevski spored vodi prof. Cigan.

Goričane bo zastopal moški zbor iz Goriče pod vodstvom Zdravka Klanjščka. Zapel bo n'z narodnih in narodno-budnih pesmi.

Tržaške Slovence pa bo zastopal Skavtski pevski zbor pod vodstvom prof. Zupančičeve, Slovenski oder — mladinski odsek pa bo izvajal dramsko predstavo.

Letošnji tabor na Repentabru je povezan s taborom zamejske mladine, ki se ga bodo udeležili v velikem številu mladi s Koroške, Goriške in Tržaške in se bo začel že v soboto, 9. julija s študijskim dnevom.

Na prireditev na Repentabru opozarjamo našo javnost.

ŽENA IN DOM

DOMAČE NALOGE, JA ALI NE?

Četudi je šolsko leto pri kraju, je tema šolskih nalog vedno aktualna že za prihodnje leto.

Malokatera stvar je otrokom — in tudi staršem — tako zasovražena kakor domače naloge. Vendar pa smo jih doslej smatrali za nujno potrebno zlo. Najnovejša obsežna anketa Nemškega inštituta za mednarodno pedagoško raziskavanje (v Zahodni Nemčiji) pa je pokazala, da tudi to zlo ni tako zelo nujno.

Pedagog Bernhard Wittmann je mnogo mesecev preučeval uspehe učencev v razredih za razne starostne dobe v osnovnih šolah na Bavarskem in prišel do ugotovitve, da ni v uspehih učencev nobene razlike med tistimi razredi, kjer so jim nalagali domače naloge, in med tistimi, kjer domačih nalog ni bilo. Otroci, katerim ni bilo treba delati domačih nalog, so znali prav toliko, kakor tisti, ki so pisali domače naloge. Tako je prišel Wittmann do spoznanja, da domače naloge ne opravljajo svoje »naloge«, kot jim jo določajo šolski predpisi bavarske dežele, namreč da naj bi zagotovile, da bodo učenci vadili učno snov in si jo lažje zapomnili. Tega učinka ni.

Vendar pa Wittmann, ki je objavil svoje ugotovitve v časopisu, ne zanika popolnoma vzgojne vrednosti domačih nalog, ker pravi, da je njihova funkcija tudi v tem, da navajajo otroke k samostojnemu domačemu delu. Pač pa je proti temu, da bi dajali domače naloge otrokom prvih dveh razredov osnovnih šol, ker so s tem preobremenjeni. Ugotovil je, da potrebujejo ti otroci

za domače naloge poldrugo uro ali celo dve uri na dan, in upoštevajoč še čas, prebit v šoli, pomeni to dvakrat večjo obremenitev za tako majhne otroke, kot je zdravstveno dopustno.

Po mnenju Münchenskega otroškega zdravništv prof. Theodora Hellbrüggerja otroci te starosti ne bi smeli delati več kot dve uri na dan. Poleg tega je prof. Wittmann ugotovil, da izgube stroci zaradi pregledovanja domačih nalog, porav in narekovanja novih domačih nalog dnevno po eno uro pouka v šoli, za katero bi bilo boljše, da bi jo porabili za skupne šolske vaje v št. snovi, ki so po ugotovitvah psiholoških raziskav mnogo učinkovitejše kot osamljene vaje doma.

A tudi starejši otroci so po Wittmannovih ugotovitvah preobremenjeni. Ze sam šolski pouk zavzame ves čas, ki bi ga smeli otroci brez škode za svoje zdravje prebiti z učenjem. Zato bi bilo treba omejiti domače naloge, predvsem tiste, ki pomenijo samo mehanično ponavljanje. Učenje na pamet bi morali opraviti učenci že med poukom. Namesto tega naj bi dobivali otroci produktivne naloge, ki bi zahtevale od njih samostojno delo. Kot primere za to svetuje Wittmann konstrukcijske naloge, risanje in spise, obnove branja, ročna dela, zbiranje raznih predmetov, obisk muzejev, koncertov in gledaliških predstav, skrb za živali in rastline, glasbo, zanimanje za tisk in film, ogled tovarn in uradov in pomoč pri porabi prostega časa. Domače naloge naj bi služile, za to, da bi uvajale otroke v svet modernega dela in tehnike in da bi tako to dvoje prodrla v šolo.

SOLSKA RAZSTAVA V BARKOVLJAH

Dne 19., 20. in 21. t. m. si je lahko vsakdo ogledal razstavo šolskih del, ki so jih pridni učenci barkovljanske šole izdelali med šolskim letom in jih ob zaključku leta dali na ogled. Razstava je bila nadvse bogata tako po številu del, kakor po različnosti uporabljenih tehnik. Vsa dela so bila, za otroške ročice, izdelana do potankosti, kar je v opazovalcu pustilo občutek prijetnosti in vsestranske točnosti.

Izdelki so bili primerni starosti in zmogljivosti otrok. Tudi strošek ni bil zahteven, saj so otroci uporabljali različne in preproste snovi.

Izdelki učencev nižjih razredov so v lepljenkah — mozaikih z uporabo fižola, koruze, raznega semena, kakor tudi v kosmičnih bombaža dopolnjevali izrazite in prijetne pokrajine ter snežno bele cvetice. Izstopale so posebno tiste na črnem ozadju. Sestavljenke iz nalepljenih koščkov rabije različnih barv so prijetno dopolnjevale splošno sliko. Barvane svilenе rute so v marsikateri obiskovalki postu porodile željo: »Tudi meni bi lepo pristojala.«

Zbirka lesenih krožnikov v živoobarvnih in vzganih obrobjenih motivih, razni okraski, prtički, torčice prijetnosti. V križnih ubodih je bilo tudi neslo v promet v domači uporabi. Marsikatera mamica bo ponosna ob prilih v narodnih motivih, v križnem ubodu, ki so jih pripravile deklice višjih razredov. Tudi barve so se izražale v izlivajoči se prijetnosti. V križnih ubodih je bilo tudi nekaj stenskih slik in brisač. Vmes so bile posejane isbe, izdelane v raznih barvah akvarela, krede, roščenk, tuša. Stenske preproge so izdelki dečkov, ki so dokazali, da jim žensko delo ne dela preglavic. Tudi ličnih zvezkov ni manjkalo na ogled. Na razstavi je bilo še mnogo drugih izdelkov. Potek delovanja je bil tudi razviden iz razstavljenih slik, ki so nas spominjale na miklavževanje, na juro in na zaključno prireditev ki jih je šola priredila v splošno zadovoljstvo staršev. Iz odlomkov je bilo razvidno, da so otroci marljivo sodelovali z dopisi v »Galebu« in »Pastirčku«. Poleg vsega je bila tudi preglednica z imeni učencev, ki so bili med letom ob raznih prilikah nagrajeni za razna delovanja.

K tako bogatemu obračunu za uspešno delovanje barkovljanskih učencev ob skrbnem učitelstvu, starši izražajo iskreno hvaležnost.

Razstava je bila dobro obiskana in žal je lahko vsakomur, ki mu je slovenska šola pri srcu, da si ni razstave ogledal.

RAZSTAVA PRI SV. IVANU

Prejšnjo nedeljo je svetoivanska osnovna šola razstavila razna ročna dela, ki so jih učenci pripravili med letom.

Svetla veža telovadnice, v kateri je bila pripravljena razstava, je pripomogla k dopolnitvi uspeha.

V prijaznem kotičku so bile uvrščene iz češarkov izdelane sove, barčice, vazice in drugo ter lepa pisana zbirka risb. To so bila dela gojencev otroškega vrta, po katerih je opazovalec prepoznal marljivost vrtnaric in pridnost ter napredek malčkov.

Vse ostale, okusno razstavljene izdelke, so izdelali učenci in učenke osnovne šole. Vsi so prispevali po svojih močeh. Matere so s ponosom opazovale bogato okrašene rjuhe. V teh so bili okraski primerno zbrani v skrbno izdelanih ubodih belega in barvanega sukanca. Enako umerjeni so bili ubodi kvačkanih in pletenih volnenih maje in lepih blazin. Brisačam so bili dodani ornamentni križnem ubodu; kvačkane ovratnice, kuharčki iz esenih kuhlanc so se prijetno prilagali. Šali, prtički, jopice in predpasniki so bili posejani med v ostalimi izdelki. Tudi pletenke v plastičnih barvah vrvciah so prišle do izraza. Okrašene večje škatle so bile skrbno in okusno izdelane. Številne risbe so izpopolnjevale podobo razstave. Povdariti je treba, da je ročno delo na šolah potrebno, naj si bo dečku kakor deklici. Primerna zapostitev uvaja otroke k delu in samostojnosti. Vsak otrok je še tako majhnega lastnega uspeha ali dovršenega izdelka vesel. Zato naj bi šola temu predmetu nudila isto pozornost kakor za vsak drugi predmet, kakor je tudi predvideno v uradnem učnem načrtu.

Marljivost in iznajdljivost učitelja lahko prepreči staršem pri tej zaposlitvi vsak večji strošek.

Vestnemu učitelstvu in pridnim otrokom želimo vesele počitnice!

Strahotna postelja

WILKIE COLLINS

Toda vse je bilo zaman, spanca ni bilo. Razdraženo sem zastokal, ko sem čutil, da to noč ne bom zaspal.

Kaj naj storim? Nobene knjige nisem imel, da bi bral. Toda bil sem v takem duševnem stanju, da sem zagotovo vedel, da mi bo domišljija prikazovala vse mogoče grozote, če si ne bom duha s čim zaposlil. Po glavi mi bodo šle vse mogoče in nemožne nevarnosti in prebil bom noč v prenašanju vseh mogočih oblik nervoznega strahu.

Dvignil sem se na komolec in se začel razgledovati po sobi, ki jo je razsvetljevala mila mesečina, ki je sijala skozi okno. Morda bom odkril na steni kako sliko ali kak okras, ki bi ga lahko razločil in študiral. In ko je moj pogled tako romal od stene do stene, sem se spomnil prijetne Le Maistreove knjižice »Voyage autor de ma Chambre« (Potovanje okrog moje sobe). Sklenil sem posnemati tega francoskega pisatelja in si preganjati čas s tem, da bom napravil v mislih inventar vse sobne opreme, pri tem pa se tudi pomudil pri vseh predstavah, ki jih morejo vzbuditi celo stoli, miza ali umivalnik.

V tistem nervoznem duševnem stanju se mi je zdelo mnogo lažje napraviti tak inventar kakor pa razmišljati, in tako sem hitro opustil upanje, da bi lahko razmišljal po vzgledu Le Maistreove fantazije, ali kakorkoli sploh. Le ogledoval sem raznovrstno opremo v sobi in nič več.

Tu je bila kot prvo postelja, v kateri sem ležal. Bila je postelja za štiri osebe, kakršne bi v Parizu ne bil pričakoval; zares prava nerodna britanska postelja za štiri osebe s štirioglatim baldahinom, obrobljenim s katunom in s franžastimi cofi vsenaokrog in z navadnimi dušecimi in nezdravimi zavesami. Spomnil sem se, da sem jih bil mehanično odgrnil proti posteljnim stebrom, ko sem prišel v sobo, ne da bi se bil posebno zmenil za posteljo. Tam je stala tudi umivalna miza z marmornato ploščo, s katere je še vedno kapljala na opečnata tla voda, ki sem jo bil razlil v svoji hlastnosti, ko sem jo izlival v umivalnik. Kapljala je vedno počasneje. Tam sta bila tudi dva najhna stola, preko katerih sem bil obesil svoj plašč, jopič in hlače. Bil je tudi večji naslanjač, preoblečen z umazano belim barihantom; preko njegovega naslanjača sem bil položil svojo kravato in ovratnik srajce. Tam je stala tudi komoda z dvema odlomljenima ročajema, in na njej je stal kot nekaj okrasek kičast in zlomljen podstavek za tintnik. Zraven je stala toaletna mizica z zelo majhnim ogledalom in zelo veliko blazinico za igle. In potem še okno — nenavadno veliko okno. V svetlobi šibko brleče sveče sem odkril tudi temno staro sliko, ki je prikazala moža v visokem španskem klobuku, okrašenem s šopom zelo dolgih peres. Zdel se je mračen in nevaren tip, zrl pa je nekam navzgor, ter si pri tem z roko senčil oči. Lahko, da je tako pozorno strmел navzgor v visoke gavge, na katere so ga peljali obesiti. Vsekakor jih je po vsem svojem videzu pošteno zaslužil.

Ta slika je bila vzrok, da sem se oziral tudi navzgor v vrh postelje. To pa je bil mračen in nezanimiv predmet in tako se je moj pogled vedno rajši povrnil k sliki.

Stel sem peresa na moževem klobuku, ker so bila zelo razločno naslikana. Našel sem tri bela in dve zeleni. Opazoval sem konico njegovega klobuka, ki je imel obliko stožca, in pri tem mi je ves čas hodilo na misel, v kaj neki se tako ozira navzgor. V zvezde gotovo ne, kajti tak pustolovec ni mogel biti niti astrolog niti astronom. Torej je gotovo strmел v visoke gavge, na katere ga mislijo obesiti. Bo dobil rabelj njegov končasti klobuk in šop peres? Spet sem prešel peresa — tri bela in dve zeleni.

Ko pa sem se še mudil pri tej zares zanimivi in intelektualni duševni zabavi, so začele moje misli romati drugam. Mesečina, ki je sijala v sobo, me je spominjala na neko mesečno noč v Angliji — na noč po izletu v neko dolino v Walesu. Vse podrobnosti tiste vožnje nazaj domov preko mile pokrajine, katero je napravljal mesečina še bolj milo, so mi prihajale v spomin, čeprav se že leta nisem bil spomnil na tisti izlet. Toda če bi se bil zares hotel spomniti tistih podrobnosti, bi si gotovo ne bil mogel priklicati v spomin tistega davno minulega dogodka tako zelo natančno. Katera od vseh čudovitih zmožnosti, ki nam pomagajo doumeti, da smo nesmrtni, dokazuje to resnico bolj jasno kakor spomin? Zdaj sem bil tu v tej čudni hiši najbolj sumljive vrste, v negotovem položaju in morda celo v nevarnosti, kar bi bilo moralo po vsej logiki pritegovati vso mojo trezno razsodnost. Namesto tega pa sem se čisto neprosto voljno spominjal krajev, ljudi, razgovorov in najmanjših podrobnosti vseh vrst, o katerih sem bil prepričan, da sem jih bil že za vedno pozabil in bi se jih verjetno ne bil mogel več spomniti niti v najugodnejših pogojih. In kaj je povzročilo učinek? Samo nekaj žarkov mesečine, ki so sijali skozi okno.

Mislil sem na tisti izlet — na mojo veselost na vožnji domov — in na čustveno mlado damo, ki je sedela v mesečini ob meni, in bil sem zatopljen v te prizore iz preteklosti in v minulo veselje, ko se je nit, na kateri so viseli moji spomini, nenadno usmerila spet v sedanost, in začel sem ponovno pozorno opazovati sliko, ne da bi sam vedel, zakaj.

In kaj sem opazil?

Moj Bog, možak si je bil potisnil klobuk doli vse do obrvi... Ne, klobuk je celo izginil! Kje je bila zdaj njegova konica? Kam so izginila peresa — tri bela in dve zeleni? Ni jih bilo več. In kakšen črni predmet je zdaj zakrival možakovo čelo, njegove oči in roko, s katero si jih je senčil?

Se je postelja premikala?

Obrnil sem se na hrbet in se ozrl navzgor. Se mi meša? Sem še vedno pijan? Ali sanjam? Ali se me spet loteva omotica? Ali pa se baldahin postelje zares niža — počasi, enakomerno, tiho in strašno, z vso svojo širino in dolžino — prav name, ki sem ležal pod njim?

Kri mi je kar zastala in popadla me je ledena groza. Obrnil sem glavo na vzglavniku, da bi lahko gledal moža na sliki in spoznal, če se baldahin res premika navzdol ali ne.

A že en sam pogled v tisto smer mi je razodel dovolj. Težki, črni, zatohli rob okvira baldahina nad menoj je bil le še za nekaj centimetrov nad moževim trebuhom, jaz pa sem še vedno brez diha strmел vanj. In videl sem, kako ves možev lik počasi, prav počasi izginja in nato še spodnji rob okvira, ko se je baldahin vedno bolj nižal.

Jaz po naravi nisem strahopeten. Bil sem že več ko enkrat v smrtni nevarnosti, pa nisem nikoli niti za hip izgubil oblasti nad samim seboj. Ko pa mi je zdaj prodrlo v zavest, da se baldahin zares premika in da se vedno bolj niža nad menoj, sem se drgetaje, nemočen in v paničnem strahu zatrmел v morilski stroj, ki se je vse bolj in bolj bližal, da me zaduši na postelji.

Strmel sem kvišku brez diha in ne da bi se mogel premakniti ali krikniti. Sveča je dogorela in ugasnila, toda mesečina je še vedno razsvetljevala sobo. Baldahin pa se je nižal brez prestanka in brez glasu, in še vedno sem ležal kakor ohromljen ali kakor da me je panični strah pribil na blazino. Baldahin pa se je nižal in nižal, dokler mi ni udaril v nos zatohli duh njegove prevleke.

V zadnjem hipu pa me je nagon samobrambe vzdramil iz moje otrplosti, da sem se končno zganil. Bilo je ravno še dovolj prostora, da sem se postrani zvalil iz postelje. Ko sem brez šuma zdrknil na tla, se mi je rob morilskega baldahina lotaknil ramena. (Dalje)

Prijetne in - varne počitnice

(Nadaljevanje s 1. strani)

dječ, ki jih v Vareseju, kjer so bili doma, ne manjka, bi bili še danes vsi živi in zdravi.

Zato naj bodo počitnice vaših otrok in vas samih ne le vesele, ampak tudi zdrave in - varne. Ni treba, da bi že otroke podvrgli mrzlici motorizacije. Prizanašajmo njihovim nežnim živcem; potrebovali jih bodo pozneje v življenju.

Prizanašajmo pa tudi svojim živcem, vsaj v počitnicah. Moderno življenje že tako zahteva od nas neprestane živčne napore. Že navaden prehod čez cesto nam lahko povzroči šok, ko nenadno zacvilijo avtomobilske zavoze tik nas. Mnogi se že boje napraviti tistih nekaj korakov čez cesto in si oddahnejo, ko so čez.

Počitnice, ki padejo v topli letni čas z njegovo sproščenostjo življenjskih oblik, so najbolj primerne, da se tudi mi spomnimo na

to, da naša narava ni ustvarjena samo za motorje, ampak da ji je potrebno tudi sproščeno gibanje v naravi, katere del je. Moderna civilizacija nas vse preveč oddaljuje od resnične narave in od naravnega življenja, zato povzroča v nas razne »civilizacijske bolezni«. Počitnice so zato najprimernejši čas, da si jih zdravimo, svoje otroke pa utrdimo pred njimi.

Južni Vietnam se še dalje zvija v histeričnih krčih, kar tudi ni nič čudnega po toliko časa trajajoči nenaravni državljanski vojni in po strašnem trpljenju. Budistični bonci še naprej ščuvajo ljudi k demonstracijam v Saigonu. Glavnega bonca Tri Quanga, voditelja struje »nepopustljivih«, ki že štirinajst dni strada, pa je dala vlada internirati v neko bolnišnico v Saigonu.